

ABONAMENTUL:
 Pe un an . . . 28— Cor.
 Pe jumătate an . . . 14—
 Pe 3 luni . . . 7—
 Pe o lună . . . 2'40
Numărul poporal:
 Pe un an . . . 4— Cor.
 Pe jumătate an . . . 2—
 Pentru România și
 America . . . 10— franci.
 Numărul de zi pentru Ro-
 mania și străinătate pe an
 40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
 și ADMINISTRAȚIA:
 Strada Batthyányi Nrul 2.
 INSERTIUNILE
 se primesc la adminis-
 trație.
 Mulțămite publice și Lec-
 deschis costă șirul 20 filerli.
 Manuscrisurile nu se in-
 napoiază.
 Telefon pentru oraș, co-
 mitat și interurban Nr. 730.

Broșura d-lui I. Slavici

— („Sbuciumări politice la Românii din Ungaria“) —

În sfârșit avem înaintea noastră încercarea de a justifica dezertarea părintelui Vasile Mangra și a amicilor săi. Tot condeiul d-lui I. Slavici a avut trista chemare să încerce imposibilul.

În broșura sa cea mai proaspătă intitulată „Sbuciumări politice la Românii din Ungaria“ d. Slavici susține tare, că părintele Mangra și amicii săi fac politică adevărat românească, iar politica partidului național român e întemeiată pe reacredință și e contrară intereselor poporului românesc.

Dacă vom scoate sâmburele acestei teze din învălișul său de nesfârșite fraze și lucruri, cari absolut nimic nu au de a face cu obiectul însuși, atunci vom putea constata că rezonamentul d-lui I. Slavici are la bază articolul program din primul număr al „Tribunei“ din Sibiiu.

Suntem nevoiți să reproducem și noi împreună cu d. Slavici partea, ce ne interesează din acest articol.

„Nu vom cerceta acum, dacă este ori nu întemeiată nemulțumirea Românilor: destul, că ea există în mod netăgăduit, ca un fel de calamitate elementară.

„Este un mare interes public de a se pune capăt cât mai curând acestei nemulțumiri prin stabilirea unui *modus vivendi* suportabil atât pentru noi cât și pentru cetățenii noștri de altă naționalitate. Noi o dorim aceasta cu tot dinadinsul, pentru ca să avem puțința de a nu mai renunța și mai departe la foloasele, de cari ne lipsim prin retragerea noastră din viața publică, iar *factorii puterii publice* trebuie să o dorească *pentruca autoritatea lor să se stabilească și între noi*, unde ea azi nu are nici un *razăm moral*.”

„Dacă avem încredere în trăinicia patriei noastre, trebuie să alungăm de la noi gândul de a ne ajuta cu șiretlicuri, temporizând de azi pe mâne și să *căutăm pentru regularea relațiilor noastre o formă statornică, prin care să ni se impună tuturor cea mai deplină încredere în viitor*.”

Atât din articolul-program.

„Iniințarea Tribunei și întreaga acțiune a Tribuniștilor“ — zice d. Slavici a pornit din gândul, că Românii din regatul ungar au să se ridice ei înșiși prin sine și să-și caute *razăm* în lăuntrul patriei lor“.

„Noi Tribuniștii“ — zice la alt loc d. Slavici — „am stărui totdeauna în calea, ce ni-am croit la 1884 și nu am încetat nici odată a crede, că mai curând ori mai târziu vor urma împrejurări, în

cari Împăratul va putea să cheme la conducerea afacerilor publice ale regatului ungar oameni mai cumpăniți, cari vor face ceea ce se cuvine, ca *autoritatea lor să se stabilească și între noi, unde ea azi nu are nici un razăm moral*“.

Urmează la alt loc: „După îndelungate și îndârjite lupte între *națiune* și Coroană vine, în sfârșit Comitele Khuen și se prezintă în fața țarei — nu ca șef al unui partid, ci ca om de încredere al Maiestății Sale imperiale și regale apostolice și declară, că e însărcinat să *năbușe spiritul revoluționar*, să adune la un loc pe toți cei cari susțin legăturile dintre cele două părți ale Monarhiei și prerogativele Coroanei, să restabilească ordinea legală și să *fie seamă de cererile legitime* ale tuturor. El se adresează îndeosebi și la oamenii de încredere ai Românilor și le zice: *Ajutați-mă și voi în lupta, ce am să port pentru înăbușirea spiritului revoluționar propagat de închinătorii lui Kosuth*“.

Și acum d. Slavici concludă: „Aceia, cari se inspiră din simțământul comun și au să apere nu numai pozițiuni, ci și interese generale, nu puteau să nu dea noului guvern sprijinirea, pe care acesta o cerea.

„Unul dintre aceștia a fost și părintele Vasile Mangra, acum vicar episcopesc și membru al Academiei Române, unul dintre cei mai devotați susținători ai cauzei române, om, pe care Românii erau deprinși a-l vedea totdeauna în fruntea mișcărilor naționale“.

Acesta este silogismul d-lui Slavici.

Care va să zică: La 1884, când s'a înființat „Tribuna“ din Sibiiu, *nemulțumirea Românilor* exista în mod netăgăduit, ca un fel de calamitate elementară. Era și este însă un mare interes public, ca această nemulțumire să înceteze și să se afle *forma statornică*, prin care să ni se inspire tuturor cea mai deplină încredere în viitor. Trebuiau să urmeze împrejurări, în cari Împăratul va chema la conducerea afacerilor publice ale Statului ungar oameni cumpăniți, cari vor afla acea *formă statornică*, prin care să ni se inspire tuturor cea mai deplină încredere în viitor. Acești oameni cumpăniți în sfârșit s'au și aflat în guvernul contelui Khuen-Héderváry. Rezolvându-se deci chestia națională în înțelesul formulat de „Tribuna“ din Sibiiu în anul 1884, Românii, cari apără interese generale, trebuiau să dea noului guvern sprijinirea, pe care acesta o cerea.

Acum să analizăm.

La 1884 exista *nemulțumirea Românilor*, ca un fel de calamitate. Dar acum oare Românii sunt mulțumiți? Aceasta nici d. Slavici nu o susține nicăiri în broșura sa. Românii sunt deci și acum nemulțumiți. Trebuie, că au și motive întemeiate de a fi nemulțumiți. Românii au dorit la 1884 să înceteze această nemulțumire aflându-se în scopul acesta o formă statornică. Tot aceasta o doresc Românii și acum.

Ei nu vor resbel, ei vor pace. Sau cum o zice d. Slavici: „*Românii cei mulți și adevărați, fie preoți ori învățători, fie neguțători, meșteșugari ori plugari țin să li-se asigure în țara lor puțința de a-și urma lucrarea în toată liniștea*“.

Sunt adevărate toate acestea. Adevăr este și aceea, că noi Românii din regatul ungar simțim cu toții, că rezolvirea cu dreptate a chestiei naționale din Ungaria este un mare interes al Monarhiei habsburgice și suntem ferm convinși, că Împăratul Francisc Iosif I ori altul, odată dumirit asupra acestui adevăr, va profita mai curând ori mai târziu de împrejurări priincioase, ca să cheme la conducerea afacerilor publice ale regatului ungar oameni, cari vor face tuturor dreptate.

Acum însă urmează grozava rătăcire a d-lui Slavici. Dânsul susține, — cu bună credință ori ba, pentru meritul afacerii nu importă, — că omul acesta, care fără îndoială are să vină în numele Împăratului și în numele țării, ca să facă tuturor dreptate — este, risum tensatis amici, Contele Khuen-Héderváry. Aserțiunea aceasta trebuia dovedită și d. Slavici ar fi rezervat teza cu succes, ar fi justificat procedura părintelui Vas. Mangra.

Dar în broșura de 115 pagini a d-lui I. Slavici, se află abia 3 propoziții, cu care dânsul crede a dovedi aserțiunea sa despre „chemarea“ Comitelui Khuen.

Una din aceste trei propozițiuni am reprodus-o deja; dar o repetim: „După îndelungate și îndârjite lupte între *națiune* și Coroană vine, în sfârșit, contele Khuen și declară, că e însărcinat să *năbușe spiritul revoluționar, și să fină seamă de cererile legitime ale tuturor*“.

A doua e următoarea: „Într'o convorbire avută cu unul dintre luptătorii români, actualul prim consilier al Coroanei ungare a zis, că este în interesul Statului ungar, să se pună cât mai curând capăt nemulțumirii legitime a Românilor“.

(pag. 74). Cea din urmă e și mai interesantă: „D. Eugen Bröde a avut convorbiri atât cu

mai mulți dintre *Trădători*, cât și cu conții Ștefan Tisza și Khuen-Héderváry; apoi s'a întors la Sibiu, unde s'a întâlnit cu I. P. S. Părintele Mitropolit Ioan Meșianu. A primit convingerea, că atât contele Ștefan Tisza, cât și mai ales contele Khuen, doresc în toată sinceritatea să ajungă la stabilirea acelu *modus vivendi*, despre care vorbeam noi la 1884 și să găsească *forma statornică*, care le inspiră tuturor încredere în viitor".

Atât.

Care va să zică, contele Khuen-Héderváry a zis, că voește să facă dreptate tuturor și a mai zis unui fruntaș român, că este în interesul Statului ungar, să se pună cât mai curând capăt nemulțumirii legitime a Românilor, dar d. Eugen Brote a primit convingerea, că atât Tisza, cât și mai ales Khuen doresc să găsească *forma statornică*.

Și atâta ar fi trebuit să fie — după părerea d-lui Slavici — de ajuns, pentru ca Români din Statul ungar să-și desființeze partidul lor politic, care dela 1848, ba din anul 1791 luptă pentru revendicarea drepturilor firești ale națiunii române, ori cum îi zice d. Slavici: pentruca Românilor să li-se asigureze în țara lor puțința de a-și urma lucrarea în toată liniștea.

O frază goală a contelui Khuen și alta a contelui Tisza și apoi pe deasupra faptul, că d. Eugen Brote a primit o convingere, trebuia să fie de ajuns, pentruca partidul național român din Ungaria și Transilvania să se disolve și Români să se împrăștie printre partidele politice maghiare, cum a făcut-o părintele vicar Vasilie Mangra, și cum o pretindea înțeleptul conte Ștefan Tisza, despre care d. Slavici zice, că susține aproape cu aceleași vorbe principiile dela 1884 ale Tribuniștilor.

Suntem doar bărbați maturi. Ar fi o insultă la adresa intelectualilor noștri, dacă am simți necesitatea a dovedi mai departe, că argumentarea d-lui Slavici pentru a justifica dezertarea părintelui Mangra este absolut lipsită de orice temeiu serios.

O cauză slabă, apărută nu se poate mai slab.

Dar broșura d-lui Slavici băjbăie de o mulțime de afirmațiuni absolut false, adresează insinuările cele mai fără rost partidului național român și comitetului său executiv, stăruie să verse veninul îndoielei în sufletele Românilor față de viitorul lor, neîncredere față de conducători.

Că d. Slavici și-a scris broșura într'o stare bolnavă de nervozitate, se învederează clasic în sentința sa despre fostul său ziar din Arad, despre care zice, că a devenit un fel de scuiptoare publică pentru toți trecătorii buimăciți.

Acesta nu este nici felul de gândire, nici stilul lui Ioan Slavici, ci este clamoarea unui suflet chinuit de boală, ori de conștiința rea.

Am ținut să fixăm azi eșecul broșurei în chestia apărării părintelui Mangra. Se poate să mai revenim și asupra altor răătăciri ale fruntașului de odinioară. Căci sunt multe și prea interesante.

Secolul XX

Iată-ne în pragul lui.

Nu mai există depărtare, telefonul și sîrma ducă gândul mai repede decât s'a gândit.

Nu există întunecime: cine mai scrie la gogoloi de său, la debila lumină a muclei de luminare? — Luminăm cu lampă Wolfram, în care arde zarea a cincizeci de luminări. Nu mai există văzduh, pe care să nu-l spargă geniul omului — monoplanul trece falnic, căci în roțile și în aripile lui se mișcă sufletul omului.

*

Secolul XX-lea are înțelepciunile sale. — A individualizat tendințele în artă, în scriere, în politică, în cultură și în credință.

Astăzi cabineturile nu mai stau pe baza trecutului, Monarhiile nu sunt din „grația Domnului” — cultura nu e specifică și asta nu e a acelor înguști — astăzi nu mai zicem de *Voltaire* că e „crier bolnav”, ori de *Marx* că e „șarlatan” — căci secolul XX-lea, acest triumf al vremii și al omului, a spălat din suflete moina patimilor. — Omul e tot mai perfect și rațiunea lui tot mai clară și sinceră — astăzi ne frământă durerile și bucuriile omului, că numai o viață

ni-s'a dat și o moarte ne așteaptă — toate celelalte sunt neadevărate. Toate celelalte sunt fraze în lume, căci lumea se bazează numai pe viață și pe moarte.

*

Ardeal, tu țară pe care te-a făcut și mai nenorocită poezii tăi — în bisericuțele tale se roagă în amurg albastru credincioșii — în dumbrăvile tale sună tângii de păstor și fumul stănelor tale stoarce vâl peste sufletul tău — în codri tăi sună doina și în Oltul tău curge vana secată a gândirii tale, și tu dormi Ardealule, în tr'un somn mare, într'un somn blăstămat, în un somn de moarte.

În jurul tău se nasc altaruri noi, se trezesc adumbriți de sclăvie și de întunecime — se ridică tei plezniți de biciul sorții și se primenesc văzduhurile — tresaltă viețile, bucuriile, gândurile și tu dormi, tot dormi...

Și somnul tău e veghiat de acei, cărora le place că tu dormi — căci dacă te-ai trezi din somn, lor le-ar cădea masca de pe față și li-s'ar vedea mura goală și gălbuie de atâta moarte — Ardealule, somnul tău e prea adânc, somnul tău e prea lung, trezește-te, trezește-te...

*

Într'un suflet de poet se trezește Ardealul. Se desfac șiroaiele astupate — oh, ce belșug de puteri ascunse. Se deșteaptă sufletele mici și adumbritorul glas de doină înceată par'că... Pier samsarii din bisericile culturai și cad idolurile clădite din paie de fum.

Se adună viețile în jurul seismografului și ascultă cântând de bucurie, bătaie fierbinte a inimii culturai...

În turnuri înalte nu mai vezi băutori, cari să scuipe pe țărână, ci vezi oameni, cari parcurg universul, stelele și cerul cu ochianul.

În piață nu se aude glasul de demagog al îngâmfăților, ci norodul ascultă uimit și fericit înțeleptele cuvinte ale savanților.

În sate nu mai pier țărani de lepră, de sărăcie și de holera neagră — și copiii nu plâng orbi, că se nasc făr' să vadă unde plâng?... Și mamele nu mai blastemă, nu mai tremură și nu mai suferă — căci în holde prinde rod sâmbura și neghina nu mai seceră secerișul...

Și trece peste sate și orașe, peste suflete oameni, peste case și bordee vântul culturai — Ardealul, s'a trezit, s'a trezit... Ardealul e Ardeal...

*

Și Ardealul totuș nu-i Ardeal, secolul XX-lea nu e al douăzecilea, noi suntem în secolul al XV-lea... În codrii noștri sunt lotrii și în orașele noastre sunt codri. În sufletele noastre e secolul XV-lea, căci pe piețele noastre glăsuiesc apostolii schilavi ai întunecimei... În casele noastre arde gogoloiul de său și în dânsul arde prostia, lasă

CASTANELE

de Const. A. Giulescu

Imi aduc aminte, au trecut vreo zece ani de atunci.

Eram student la Facultate. Tânăr și cu sufletul plin de speranțe, credeam că toată lumea e a mea! Nu duceam grija zilei de mâne; căci așa sunt studenții: Boemi în toată puterea cuvântului!...

Și apoi, unde e tinerețe e și avânt; unde e avânt sunt iluzii; și aceste flori primăvăratice erau hrana noastră sufletească, îndemnuri spre orizonturi nouă, cu făgădueli de mari și multe bucurii!...

Dar, câte decepții n'am îndurat mai târziu!.. Toate au fost himere; visuri dragi; făurite de un suflet tânăr. Inchipuri fantastice, flori frumoase, uscate prea de timpuriu!..

Terminasem facultatea de științe și preparam licența. Era o iarnă aspră cum nu se mai văzuse de multă vreme. Căzuse zăpadă multă, și un ger aspru se lăsase de câteva zile.

Într'o dimineață, am primit o scrisoare, prin care eram invitat într'o familie, ca să iau parte la o serată dansantă. Am primit bucuros.

Câte pregătiri n'am făcut pentru ziua hotărâtă! Cravată nouă, guler curat, ghete lăcuite, și pantalonii călcați cu dungă mai subțire ca muchia cușitelui. Și câte alte scliviseli!..

Dar, nu le făceam toate astea, așa, fără de nici un rost... Căci erau trei fete mari în acea

casă, și eu pusesem ochii pe cea mai mică, pe Mara.

Doamne, cum îți trec câte odată pe dina-intea ochilor toate nimicurile din copilărie! Uite, pare că o văd și azi pe Mara, cu rochia scurtă, și cu părul buclat, tăiat băește, cum se uita pierdută în ochii mei!

Era tinărară, frumoasă, cu ochi vineți ca porumba, numai de cincisprezece ani, dar iubise în adevăr!... Oh! și femeile iubesc așa de timpuriu!

Cu experiența câștigată, credea că mă va subjuga, mă va face în scurtă vreme sclavul unei iubiri pătimașe!...

Vai! cum s'a înșelat! Nu știea, sârmana, că eu îmi căutam zadarnic inima, prin cenușa rugului pe care o arsesem de atâtea ori!...

Dar, cum se întâmplă cele mai de multe ori, că cel ce întinde cursa să cadă mai de grabă el în ea, astfel a fost și cu Mara!...

Vremuri de atunci, cari s'au topit în negura depărtărilor!

Era ora nouă și jumătate seara, m'am urcat în tranvaiul electric și am pornit către Mara. Când m'am așezat într'un colț al vagonului, zăresc alături de mine o doamnă tânără și frumoasă. Am uitat atunci pe Mara! Căci inimile cari au iubit cu repetiții uită așa de repede!...

Am început atunci s'o privesc în ochi, să-mi răsucesc mustățile, care nu mă prea ascultau în sara ceia. În fine, o pisam la desperare, căci timpul era scurt...

Necunoscută, părea că închină spre avânturile mele, căci pe colțul gurei îi flutura un

zâmbet ademenitor. Când ce să vezi? La o stație, se urcă în vagon un tânăr artist care mă cunoștea din vremi uitate. Am crezut o clipă, că mă voiu strecora, fără să stau de vorbă. Dar, așezându-se drept în fața mea, nu a fost chip să nu ni-se întâlnească privirile. La un moment, îl zării întinzându-mi mâna și mestecând în gură vorbele:

— Bună seara, Giulache. Ce mai faci?

— Mulțumesc, bine, i-am răspuns.

Și după o pauză, îl văd, că scoate ceva din buzunar, zicându-mi:

— Na și două castane. Uite și semințe de dovleac...

Nu știam ce să fac? Să primesc ori nu? Mă luase prea repede cu oferta lui, și nu avusem răgaz să mă gândesc.

Până să îngăimesc răspunsul, mi le-a și băgat în buzunar.

Când mi-am întors privirile spre doamna frumoasă din colțul vagonului am văzut- răzând, cu nasul ascuns în batistă.

Vai! m'am simțit atunci așa de umilit! Voiam par'că să nu mai fiu, să dispar sub roțile vagonului...

Noroc că a trebuit să mă dau jos, și ne-am despărțit...

La ceasurile zece și jumătate eram cu Mara, în brațe, plin de fericire, în vârtejul valsului amezitător. Uitasem cu totul întâmplarea neplăcută din tranvai.

Ceai, bomboane, cuvinte dragi, ochi dulci,

ardă în jurul nostru, la străini, felinare strălucite,
în care să lumineze geniul...

Las' e mult mai bine să tot plângă poezii și
să tot blesteme mamele — las' fie tot mai mare
depărtarea dintre București și Năsăud... Las' fie
noaptea tot mai noapte, Ardealul tot mai Ardeal,
edci e doar secolul XX-lea...

Ardealule, din somnul tău se face moartea
noastră.

Emil Isac.

Educație națională

Nu de mult, am cetit undeva un articol
foarte interesant despre lupta națională a Poloni-
lor din Posen.

O mână de oameni luptă cu o îndârjire
fără seamă, contra unui colos de 60 milioane
de Nemți. Și cari sunt armele lor de luptă? Po-
lonii din Posen se susțin la suprafață prin forța
lor materială și culturală. Cu o stăruință colo-
sală adună averi și propagă cultura lor națio-
nală. Deci, avere și cultură e deviza lor.

Fără stare materială nu se poate desvolta o
cultură puternică, iar fără cultură națională, ave-
rea, poate fi ori cât de mare, căci nu reprezintă
nici o valoare din punctul de vedere al interese-
lor obștești.

Averea fără cultură națională e numai un
singur mijloc de îmbuibare personală, ce duce la
degenerare, în loc să producă înflorirea societății
omenești.

Pentru noi Românii, a căror împrejurări și
situație politică se aseamănă în multe cu a Po-
lonilor din Posen, ținta de căpetenie de asemenea
trebuie să fie îmbogățirea materială și culturală în
sens național.

Spre scopul acesta, trebuie crescută tineri-
mea noastră, de ambele sexe. Să știe prețui
munca cinstită, să fie cruțătoare, să aibă sădită în
inimă râvna, de a deveni factori puternici ai so-
cietății românești. Deja din familie să ducă cu
sine un stog de cultură națională, care să-i
fie apoi călăuză la întrebuițarea averii ma-
teriale.

Din nenorocire însă, la noi foarte cu greu
se poate forma o clasă de oameni bogăți și tot-
odată și culți, în sens românesc. Ce adună părin-
ții o viață întreagă, cu multă trudă și abnegare,
urmașii o risipesc în doi-trei ani.

Câte tipuri de compătimit nu avem noi prin
centrele românești, tineri români „gentry”-zați,
cari în haina cu „croială-clopot”, cu pălărie în-
toarsă cu dosul înainte, cu crisantemă la buto-
niera și cu mânile-leucă, bat trotuarele și cafene-
lele, joacă cărți, fac serenade, inscenează dueluri,
se gândesc numai la „journix”-uri — grație mun-

muzică și palpației, toate mă fermecaseră în așa
fel, că nu mă știam pe ce lume mă găsesc...

Târziu, când zorile începeau să-și fluture
aripile la ferești, și când stelele tremurătoare
dispăreau una câte una după întinsul cerului, a
trebuit să plec.

Toate fetele m'au petrecut până la ușă, re-
gretând, că a trecut noaptea așa de repede!...

Dar, când să îmbrac paltonul, ce credeți, că
mi-s'a întâmpiat? Vrând să scot o batistă din
buzunar, mă trezesc de-odată cu semințele de
dovleac împrăștiate în toată casa, și cu cele
două castane, rostogolindu-se fără milă pe du-
șumea.

În hohotele de râs ale fetelor, am ieșit pe
poartă, zicându-mi:

— Nenorocos mai sunt, Dumnezeule! Dacă
pentru un dar atât de mic, am pățit un năcaz
așa de mare!...

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

cei și agoniseli părinților lor? Aș putea înșira
o mulțime de nume, de figuri triste, cari în lipsa
unei adevărate culturi naționale, în lipsa unui
ideal de viață românească, pradă tot ce-au moș-
tenit, ori năpădesc cu cambii toate băncile, pen-
tru că dacă le mor părinții, cu atât mai în grabă
să risipească moștenirea.

Tot astfel stăm și cu sexul nostru gingaș.
Luxul nebun e idealul celor mai multe fete. Dacă
vre-una are câteva mii zestre, își formează pre-
tenții de milioane. La mulți tineri români — ne-
gentryzați — li-e groază să se însoare, de frica
luxului păgubitor. În felul acesta stagnează des-
voltarea socială și, în consecință, cea culturală și
politică.

Cu totul astfel ne-am prezenta în fața lu-
mei, dacă din sufletul generației tinere am putea
stârpi înclinările spre lux și petreceri ușoare,
egoismul sec și ruinător.

Prin o educație severă în sensul acesta am
curăți atmosfera lumii românești de parvenitism
și întreaga noastră dezvoltare viitoare ar primi o
îndrumare sănătoasă și puternică.

Pe lângă un principiu strict de întărire ma-
terială-culturală, în decurs de două-trei generații
am avea o clasă bine situată, care apoi ca factor
social și cultural ar forma bază de granit a lup-
telor noastre politice.

Omul sărac poate fi cât de bun la inimă,
poate avea cât de nobile îndemnuri, nu poate
însă să jertfească nimic, că n'are de unde. Lupta
politică însă a unui neam, cum e lupta pentru
mântuirea poporului nostru de desnaționalizare,
pretinde jertfe materiale însemnate.

Căți nu sunt între noi, cari cu toată dra-
gostea ar abona foi pentru popor, ar înființa bi-
blioteci la sate, ar scăpa de primejdie câte o
școală lipsită de condițiile existenței — dar nu-l
ajută mijloacele materiale.

Avere și cultură națională, — iată lozinca,
care ne asigură viitorul.

—r.

Litere —

— Arte —

— Științe

IN STREINI.

Ce tristă dimineață de Noemvre!
Îți pari un rob, cu capul ras, plecat,
Cu mânile 'nceștate în neștire,
Cu sufletul zdrobit, îndurerat.

Ce rar cad picăturile de ploaie!
Ca niste lacrimi grele se preling.
Încerc zadarnic lupta cu natura,
Darerea sufletească n'o înving...

Departee-un neam întreg se chinuiește
Și apă vrea, și aier, și pământ
Și 'n mersu-i sbuciumat au nu domnește
O soartă nemiloasă 'nspre mormânt?

Mormântul? Nu! E prea sfântă simțirea
Și ochii ce se roagă prea curății!
Odată va domni 'ntre noi iubirea
Și brațele-'or întinde frați la frați.

Pornească-se puvoii de păcate!
Cu pieptul de aramă stânci vor sta
Ostașii unor gânduri ne'nfricate
Și ziduri ridicate s'or surpa...

Ce tristă dimineață de Noemvre!
Îți pari un rob, cu capul ras, plecat,
Cu mânile 'nceștate în neștire,
Cu sufletul, învins, îndurerat...

Lipsca, 1909, Noemvrie.

Horia Petra-Petrescu.

CÂNTEC.

Dulce pace s'a lăsat
Jos peste câmpie
Vântul doar prin trestiiș
Cântă a pribegie.

Doru-'n sufletu-mi zdrobit
Murmură-o frântură
... Despre-o fată ca-'n povești
Cu ochii mari de murd...

Printre frunze șopotind
Vântul se rotește,
Răsfățat și plin de chef
Sboară ștregărește...

În tăcerea di-'mprejur
Dintre crengi de fag.
Fericiți doi porumbei
Grânguresc de drag...

Sorin.

Isprăvile fulgerelor *

Cel mai înfricoșat fenomen al electricității
atmosferice este fulgerul. Nu în zadar închipuirea
celor din vechime înzestra pe puternicul Joe cu
stăpânirea fulgerului. Nu în zadar închipuirea
poporului dela sate atribui, până azi, lui Sf. Ilie
scăpărarea cu „biciul de foc”. Neapărat, că tu-
netul prelungit e produs de uruitul „carului de
focu, al aceluiaș sfânt profet.

Nimic nu surprinde mai bine impresia pro-
dusă de fulger, decât următoarele versuri ale
poetului St. O. Iosif.

Pe sus trec leneși nouri gri
Și 'n freamăt lung, neașteptat,
Lumina 'n zări se stinge.
Un roi de frunze joacă 'n drum,
Tot codru-i un vârtej acum,
Un fulger! — repede mă 'nchin —
Răsbubind din nor în nor
Un trăznet se descarcă!

Distribuția geografică, — a furtunelor cu
descărcături electrice, e departe de a fi uniformă
pentru toată suprafața globului. Sunt regiuni,
unde nu se descarcă nici un fulger peste întreg
anul. Astfel ar fi regiunile polare, unde electri-
citatea atmosferică se descarcă sub formă de
auror polare și de curenți electrice. Aurora po-
lilor pare deci echivalentă cu fulgerele din zo-
nele temperate și din zona toridă. (De ar fi așa,
s'ar putea da sfat inventatorilor să caute sau să
inventeze mijloace și proceduri de a transforma
fulgerele în auror. Am câștigat două lucruri:
iluminație ieftină și scăpare de groaza fulgerelor,
cari fie sub forma fulgerelor, — săgeată, fie sub
forma fulgerilor sferice, cauzează atâtea daune
și seceră atâtea victime).

Ba și în zona tropică, și în zonele tempe-
rate, sunt regiuni unde fulgerile sunt foarte rare.
Astfel, după Plinius, în Egipt nu tună niciodată,
iar după Plutar, în Abisinia. Spusele lor sunt
combătute azi, când se știe, că furtunile cerce-
tează și țerile aceste. Adevărat că rar.

Locuitorii Perului-de-jos sunt mai îndrep-
tățiți să proclame puritatea cerului lor, căci lim-
pezimea aceasta nu e tulburată de nici un fe-
nomen furtunos. Ei nu cunosc svâcnirile fulgere-
lor, nici tristeța zilelor ploioase.

În alte țeri dela ecuator, furtunile sunt nu-
meroase. Se produc cu regularitate remarcabilă
în sezonul umed și la schimbarea Monsunilor.

În climatele temperate, furtunile încep de
cu primăvară; își ating maximul în zilele calde
de vară: descresc toamna și încetează total peste
iarnă.

Totuși, unele cauze locale, pot avea influ-
ință asupra acțiunii electrice a norilor. În Gua-
delope și Martinica nu tună niciodată în Decemvre,
Ghenar, Faur și Martie. — În Italia, tunetul e
oaspele tuturor sezoanelor. — În Grecia, se aude

* Din volumul „Studii științifice”

îndeosebi primăvara și toamna. — În fiordurile Norvegiei tună adeseori și iarna.

Pretutindeni, regiunile muntoase, sunt cele mai cercate. Frecvența descărcărilor stă în raport cu situația orografică a regiunilor.

Pretutindeni, furtunile cele mai numeroase sunt după amiază.

Pretutindeni, orașele sunt relativ imune. De asemenea trenurile. Ceea-ce se explică prin faptul, că descărcările electrice se respiră, se răspândesc, prin acoperișele turnurilor și caselor înalte, provăzute cu paratonere; prin conductele metalice; prin hornuri; prin balcoane etc., în loc de a se concentra asupra unor puncte răslețe. Fulgerul isbește inofensiv turnul lui Eiffel, precum inofensiv ar isbi locomotivele dela tren.

S'a mai constatat, că în regiunile lipsite de păduri, furtunile se descarcă mai vijelios, trăsnetele-s mai dese.

Regiunile băltoase sunt adevărate vetre de vijelii. Fulgerele plesnesc în ele, chiar și în lipsa de obiecte conducătoare.

Statistică. Focul ceriului a lovit peste zece mii de persoane, numai în Franța, în secolul XIX. Adecă, în termen mediu, câte-o sută pe an. — În Ungaria, acest număr mijlociu, se urcă la 160 pe an. Acest renume trist ne vine mai ales din faptul, că poporația ocupându-se îndeosebi cu agricultura și lucrând în timpul liber, e mai expusă mâniei ceriului, decât poporul altor țeri, care la adăpost sigur se ocupă în mare parte cu meserii și negoț.¹⁾ Din datele statistice adunate de Institutul Meteorologic al Ungariei, rezultă că bună-oară în 1901, din cei 197 oameni omorâți de fulger, 106 au fost loviți în liber, 3 înși fugind de ploae, iar 1 în căruță. Pericolul e potențat, când omul ține în mână obiecte de fer.

Firea descărcării electrice dictează ca în momente de acestea omul să nu stea în picioare, formând punctul culminant al terenului, ci să se culce, acoperindu-se cu hainele împotriva ploii. În fine, e mai bine să rămână cu hainele liurcă, decât să plătească cu pielea. Totuș, în momente critice, omul mai de grabă ascultă de instinct, decât de convingerea cea bună, și se ascunde ba sub clăi, ba sub arbori, nebănuind, că „ferindu-se de ploae, cade în râu“. Aceiaș statistică, din 1901, ne spune, că 28 oameni au fost trăsniți sub arbori, 4 sub clăi de fân, ori de grâu și 2 sub grămezi de tului.

Turnuri, case singuratice, colibe etc. formând puncte culminante, solitare, nu sunt cruțate nici ele, ba în majoritatea cazurilor cad victime și ființe omenesti, adăpostite în interiorul lor.

Relativ frecventate sunt turnurile bisericilor și cantoanele căilor ferate. De aici, povafa înțeleaptă: „nu trageți clopotele pe timp de furtună!“

Din datele statistice rezultă, că victimele de sex bărbătesc sunt mai numeroase decât cele de sex femeesc. Par'că și fulgerul ar fi complexant. Cauza fenomenului se atribuie însă faptului că bărbații sunt mai obligați la lucrul câmpului decât femeile și că majoritatea accidentelor se întâmplă la câmp.

Forma cea mai obișnuită a fulgerelor e linia frântă și linia sinuoasă. Cu alte cuvinte, calea ce o apucă în generalitatea cazurilor schinteie înfricoșate, ce scapără din măruntaele norilor, se apropie de forma liniilor amintite. Mai deosebim fulgere de *nivou*, când se descarcă din nor în nor și fulgere *verticale*, când se descarcă din nori pe pământ. O specie mai rară, abia de unul la sută, sunt fulgerele *sferice* adecă niște mingi sau globuri electrice, cari se propagă cu mai puțină iuțală decât fulgerele lineare. Știința le consideră drept descărcări retardate. Poporul le cunoaște foarte bine și le aseamnă cu tot dreptul unor fuioare de cânepă. Rotunde la capătul inferior, ele lasă considerabilă coamă în urma lor, grație unei legi fiziologice, în virtutea căreia impresia imprimată pe retina ochilor nu se poate șterge momentan. De aci, asămănarea cu fuioarele lungi, deși fulgerele sferice au forma de glob. Aceste fulgere rare-ori aprind și rare-ori omoară. Sunt „fulgere seci“ și în genere explodează iar în efectele lor sunt extrem de curioase, încât le-am putea numi „fulgere capricioase“.

Cele mai teribile sunt fulgerele lineare, considerate de toți observatorii ca forma cea mai perfectă a trăsnetului destructiv. Sunt schinteie puternice, fâșiile de lumină, subțiri, limpezi, prodigios de rapide, sărind din nori în nori, ori din nori pe pământ. Ele inspiră groaza, accentuată de poet:

De fulgere să piară, de trăsnet și pucioasă...

Astfel de serpi de foc, precipitându-se, svelți și onduloși, se învârtesc în spirale luminoase, tresar sub cerul posomorit și amenințător. Uneori, pentru a-și ajunge mai iute prada, svăcnesc în linii mai drepte, orbitoare.

Diferitele forme ale fulgerelor liniare se atribuie mui multor cauze. Principala e distribuția neegală a umezelei aerului, constituind conductibilitatea mai bună, ori mai slabă. Materia fulminantă sare dintr'un punct în altul, pe căi determinate de diferențele higrometrice ale atmosferei. Schinteia desemnează astfel starea higrometrică a aerului, pentru o porțiune determinată a atmosferei.

Alte-ori fulgerul se bifurcă în două sau mai multe brațe. Ori se ramifică în diferite brațe, din cari sar scânteii nenumărate, constituind o figură din cele mai bizare.

Fulgerele nu sunt totdeauna albe-orbitoare. Une-ori sunt roșii, galbene, verzui, albastre, violacee. Coloarea lor atarnă de cantitatea electricității svărlite în atmosferă prin descărcare și în acelaș timp de densitatea aerului în momentul svăcnirii materiei focose, a stării igrometrice și a substanțelor suspendate în aer. Aceste cauze influențează și vivacitatea schinteii. În experiențele de fizică se constată, că schinteia electrică este albă în aerul liber, dar în vidul mașinei pneumatice ofere nuanță violacee.

Fulgerile violete ne vin deci din regiunile depărtate ale atmosferei; străbat un strat de aer rarit, fiind o dovadă despre marea înălțime a norilor din cari emanează.

Iuțeala. — Aceste fuioare incandescente scapără în spațiu, cu agilitate fantastică. Iuțeala lor e egală cu a luminei, adecă vr'o 300.000 kilometri pe secundă.

Depărtarea fulgerelor se statorește atât din înălțimea norului, cât mai ales din intervalul de timp, ce trece între perceperea optică și cea acustică a fenomenului. Iuțeala luminei (300.000 km. pe secundă) fiind aproape de 1.000.000-ori mai mare decât a sunetului (334 m. pe secundă) avem să numărăm secunde, ce trec dela scăpărarea schinteii până la durdui iar numărul secundelor înmulțindu-l cu 334 metri, vom afla distanța locului, unde a svăcnit schinteia

Lungimea acesteia, respective distanța la care sare, variază între câțiva metri și 15—18 kilometri. Lungimea cea mai considerabilă, constată până azi, face 18 km.

Fotografia fulgerului. — Grație aparatelor perfecționate și procedurilor substanțiale: fulgerul se poate azi fotografia. Pentru obținerea unei imagini exacte a fulgerului, aparatul trebuie să fie fix. Mai potrivit e de a-l așeza pe un picior provăzut cu cap de inclinațiune variabilă, permițând operația dela orizon până la zenit. Se orientează în direcția norilor, de unde scapără schinteie. Expoziția poate fi scurtă și lungă (în timp de noapte). În cazul prim, obiectivul se închide îndată ce sare vr'o schinteie în direcția vizată. Se pune altă placă. Când expunerea e lungă, ne putem aștepta ca să scapere mai multe fulgere în direcția vizată. Imaginile lor se înregistrează pe placă, se încrușează, se suprapun. Peisagiul apare în detaliu, dând iluzia unei vederi luate în ziua plină.

Fulgere ascendente. Din multe fotografii (chiar și din cea cu turnul Eiffel) ne convingem, că unele fulgere în loc de a „cădea“ pe obiectele terestre, pot să se ridice dinspre ele către nori. Pe fotografii se văd anume câte trei și mai multe ramificații convergând către acelaș punct. Inșă e mai anevoios a admite, ca trei fulgere să lovească aproape de-odată în acelaș obiect, decât a presupune, că trei schinteie scapără, la intervaluri scurte, din acelaș punct. Schinteie atmosferice svăcnesc nu numai din nori către pământ, ci și dela pământ către nori; nu numai de sus în jos, ci și de jos în sus.

Fulgere intermitente. Constau din o serie de descărcări, succedându-se la intervaluri scurte și urmând aproape aceeaș direcție în spațiu.

Fulgere cu incandescența aerului. În furtuni se constată că unele fulgere, îndeosebi cele de mare intensitate, par' a persista câțva timp, stingându-se numai încet. Imediat după fulger, vedem o dungă luminoasă, a cărei zare se micșorează însă, pentru a se stinge complet după durata de una la două secunde. Această lucire, ce urmează după descărcare, e atribuită incandescenței, ori fosforescenței, aerului atmosferic, în urma temperaturii înalte a fulgerului.

Gavril Todică.

Revista revistelor.

În „Căminul nostru“, nr. 11, d. S. A. vorbește despre memoriul d-lui dr. Ioan Mișu și după ce-l comentează și rezumă, spune că „d. Mișu n'a cerut prin acel memoriu decât dreptate echitată și respectarea legilor, în special a legii naționalității, și cel mult abrogarea dispozițiilor asupritoare pentru Români din legile ulterioare, cari nesocotesc legea naționalității, căci într'un stat constituțional nu era permis să se desconsidere această lege fundamentală, câtă vreme nu a fost abrogată.“

Iar dacă nici pe această bază, împăcarea nu este cu puțință, atunci este evident pentru oricine, că ea în general nu este cu puțință cu actualul guvern și cu nici un guvern al Ungariei, care nu vrea să reprezinte interesele totalității cetățenilor ei, ci numai interesele rasei specifice ungurești.

Acesta este adevărul! Dovadă următorul citat dintr'un articol al ziarului guvernamental „Pesti Napló“, cu care cercurile guvernamentale țin să răspundă la memoriul d-lui dr. Mișu:

„E o temeritate fără pereche să prezinți unui guvern unguresc un astfel de memoriu. E o temeritate multiplă să îmbii în numele moderației și drept punte de împăcare diagrama acestei politici revoluționare mărturisite, căci condițiuni atât de nemaipomenite n'ar putea să le dicteze nici chiar niște învingători triumfători unor protivnici subjugăți. Iar dacă e îmbucurător faptul, că contele Khuen-Héderváry a desființat acest memoriu, pentru ca să fie și mai îmbucurător, lipsește încă desființarea grabnică a d-lui Mișu ca împăciuitoar.“

„Se mai îndoeste cineva acuma, că nu în împăcarea cu Ungurii poate fi căutată soluția chestiei naționale!?“

— În acest număr al „Căminului nostru“ d. Eugeniu Revent publică o frumoasă poezie intitulată *Iașii*. O redăm aci:

Azi toată fala ta străveche
E'nmormântată în ruine,
Oraș domnesc de-atâtea veacuri,
Învăluit de limbi străine,

În preajma ta mai stau de pază
Ca sentinele adormite:
Galata și cu Cetățuia
Cu zidurile irosite.

La poala lor e pace adâncă,
Căci buciumele nu mai sună
Și ca să-și apere moșia
Curtenii nu se mai adună.

Aceleași dealuri și-ncunună
Și astăzi fruntea ngândurată,
Numai copiii tăi sunt alții
Și țărna ta e n'astrăinată...

Și clopotele din biserică
Azi nu mai trag a sărbătoare,
Ca 'n vremurile de mărire,
Când se 'nchina Ștefan-cel-Mare!

Pustii sunt uliile tale
De jupânițe și boieri,
Căci altă lume le frământă,
Streină de ziua de ieri...

De tine Nistrul nu mai știe,
Hotinul... și Cetatea-Albă...
Moldovei i-a furat străinul,
De mult, cea mai frumoasă salbă...

Stinger rămasa-i lângă Prutul
Ce nu știe de jalea ta;
Oraș domnesc de atâtea veacuri,
Trecutul cîne-o să ți-l dea?

¹⁾ Vezi Ladislau von Szalay: Neuere Daten über töttliche, zündende und sonstige Schadenblitze in Ungarn — în Anuarul pe 1901 al Institutului r. u. de meteorologie și de magnetismul terestru. Volumul XXXI, partea II, Anexă, pag. 1—71.

Agricultură.—Industria.—Comerț

Reprivire asupra anului 1910

— Spicuri din datele oficiale ale ministerului de agricultură —

Despre anul trecut, 1910, cu drept cuvânt se poate spune, că a fost unul dintre cei mai anormali ani.

Iarna a trecut fără frig și ger, din care cauză nu a fost nici gheață; primăvara s'a ivit de timpuriu, și așa zis, în rate, de multe ori întreruptă de câteva zile de îngheț, ceea ce a pricinuit pagube; vara a fost friguroasă, iar toamna puțin mai plăcută. În Decembrie nu a fost zăpadă și ger, în schimb însă în multe locuri vărsările de apă au nimicuit semănăturile.

Se consideră ca un mare noroc, faptul, că recolta cerealelor și a nutrețurilor, a întrecut recolta din ultimii trei ani, și astfel, prețul pâinei nu s'a mai scumpit. S'a scumpit însă carnea, din cauza micului număr al animalelor, pe care economii, în urma lipsei de nutreț din ultimii trei ani secetoși, au fost nevoiți să le vândă în cea mai mare măsură, reținând numai vitele absolut necesare.

Din punct de vedere agricol, anul 1910 a fost mai bogat decât anul 1909, dar cu atât mai nefavorabil pentru producătorii de poame și pentru grădinari.

Îmbelșugata recoltă a pomilor roditori ce se arată primăvara în înflorire, a suferit foarte mult din cauza vremii anormale, care a dus cu sine și nenumărate boale a ciupercilor parasite, tot astfel au suferit și de pe urma insectelor păgubitoare. Aceste observațiuni, cu foarte mici excepțiuni, se pot face despre producțiunea întregului continent european.

Insemnatele pagube din anul trecut, de care au avut parte economii și producătorii de poame, în cel dintâiu loc se datoresc ploilor, atât de dese.

Cele mai mult păgubitoare ciuperci au fost: la vii Peronospora (Plasmopora) și Oidium (Unicula), iar la pomii roditori Fusicladium și Monilia.

Apărarea împotriva acestor ciuperci s'a făcut foarte anevoios, căci ploile, atât de dese, au spălat de pe plante soluția cu care ele au fost stropite. Mulți economi, de pildă, împotriva Peronosporii de câte cinci ori au întrebuițat zama bordoleză și de câte trei ori praful de sulfat de cupru; și cu toate aceste operațiuni, abia au reușit, să scape recolta. De altă parte vișinele, cireșele, prunele și caisele, ba chiar și merele atâcate până la sămbure de Monilia, au putrezit. De aceea, poamele rezervate pentru iarnă, se strică așa de mult și nu se pot păstra.

Dintre insectele păgubitoare: Cochylys, au produs pagube însemnate strugurilor pe jumătate copti. Apoi în urma iernei ușoare șoarecii de câmp s'au înmulțit foarte mult, nimicind rădăcinile arborilor din școalele de pomi, tot astfel acești șoareci nu au cruțat nici rădăcinile sugătoare de hrană a pomilor mari și a viței de vie, din care cauză pomii au degenerat, neputându-se desvolta bine.

Cu privire la conținutul de zahăr, poamele încă lasă mult de dorit, căci abia fiind vre-o 12 zile călduroase, adevărate zile de vară, nu au putut să se coacă în mod natural.

Despre relațiunile anumitelor poame sunt de remarcat următoarele:

Recolta viilor, primăvara, s'a arătat atât de îmbelșugată, că mulți au fost munciți de gânduri cu privire la valorizare. Dacă rămânea întreaga recoltă ce s'a arătat atunci, acum prețul vinului sigur ar fi 6—10 coroane! Dar a urmat 2—3 înghețuri de primăvară, apoi de două-trei ori a căzut grindină, în sfârșit nu au lipsit nici Peronospora și Oidium, cari în multe locuri abia au cruțat $\frac{1}{10}$ parte din cele mai multe locuri însă proprietarii de vii au trebuit să se mulțumească și cu $\frac{1}{3}$ parte. Iar excepțional cu $\frac{1}{2}$ parte a recoaltei. Mai cu seamă au suferit însemnate pagube economii cu 1—2 jugăre, căci în urma neîndesulitoarei stropiri nu numai că în anul trecut nu

au adunat recoltă bună, dar și în anul 1911 vor suferi pagube, căci vițele de vie nu s'au putut desvolta.

De oare ce însă acest rău nu a bântuit numai la noi în țară, ci și în străinătate și în măsură cu mult mai mare, prețul strugurilor și a vinului, de și e de calitate slabă, în mod rapid s'a ridicat, întrecând pe cel din anul trecut.

De o camdată deci speranța unei recolte într'adevăr bogate a dispărut de pe orizont, dar numai pe vreme de 1—2 ani, căci după un an nu cu recoltă bună iar o să avem secerișul din anii 1908 și 1909.

În proporție cu prețul strugurilor s'a ridicat și prețul vinului, de și calitatea vinului din anul 1909 a fost superioară celui din anul 1910.

Prețul mustului în cele mai multe locuri a fost 30—36 coroane, a vinului nou 40—45 coroane în unele locuri însă atins și 50—60 coroane, astfel că cine a avut numai $\frac{1}{2}$ de recoltă, a câștigat mai mult ca în anul 1909, când recolta a fost bună, dar prețurile mici.

Recolta cireșelor timpurii în $\frac{1}{2}$ parte a fost nimicită de înghețuri. Recolta ce a mai rămas, s'a desfăcut ușor și cu prețuri destul de bune. În urma vremii anormale și Italianii numai în 7 Mai au produs pentru cea dintâia dată cireșe timpurii.

Recolta vișinelor a fost mai slabă ca în anul 1909, pentru că pomii nu au suferit numai de pagubele pricinuite de Monilia dar și a înghețului când erau în floare. Cele dintâi vișine timpurii au ajuns pe piață în 7 Iunie.

Recolta caiselor în urma înghețurilor de primăvară, atât cantitativ cât și calitativ, a fost slabă. Neînsemnata recoltă ce a mai rămas, în lipsă de căldură nu a putut să-și câștige conținutul necesar de zahăr. Ciuparca Monilia în plus, le-a împiedecat coacerea, ba chiar o parte a fost nimicită pe când caisele numai pe jumătate coapte. Cel dintâiu transport de caise din Italia a sosit la noi în 22 Iunie. Caisele noastre numai în 4 Iulie au ajuns pe piață.

Recolta piersecilor și din cauza numărului neînsemnat al acestor pomi nu a putut să fie mare. Din lipsa de căldură nu și-au câștigat nici dulceața. Recolta realizată s'a desfășurat ușor și cu prețuri destul de bune. Cele dintâi perșice din Italia au sosit la Budapesta în 22 Iunie. Chilogramul s'a vândut cu 3 coroane. În 28 Iunie apoi au sosit și perșecile dela noi.

Recolta prunelor a fost slabă iar conținutul lor de zahăr a lăsat foarte mult de dorit. Lipsa zilelor călduroase apoi ciupercile Monilia și Puccinia a zădărnicit desvoltarea prunelor. E de remarcat că acum numitele ciuperci nu au făcut pagube atât de însemnate ca în anul 1909. Recolta prunelor nici în Bosnia și Serbia nu a fost normală.

Recolta perelor iar a fost slabă, se poate zice mijlocie, mai cu seamă în ce privește perele de iarnă. Cele dintâi pere timpurii au ajuns pe piață în 15 Iunie. În urma vremii anormale perele de vară din Italia numai în 9 Iulie au sosit la noi.

Recolta merelor s'a arătat foarte bogată primăvara, dar înghețurile, grindina, ciupercile Fusicladium și Monilia apoi fluturii de mere (Carpocapsa pomonella) cari nu trece un singur an ca să nu apară, au făcut pagube simțitoare, astfel că din atât de îmbelșugata recoltă arătată primăvara a rămas recoltă mijlocie foarte slabă.

Recolta nucilor a fost în jumătate parte slabă, ceea ce astfel se explică, că nucii când erau în floare au suferit în urma înghețurilor de primăvară. De altfel lucrurile acestea cu privire la recolta nucilor s'a petrecut în întreaga Europa. Acolo, unde au așteptat deplina coacere a nucilor, calitatea lor a fost destul de bună.

Alex. Tințariu.

Probleme economice — Rolul prețurilor —

Pentru că preții noștri să-și poată împlini datoria de îndrumători ai țărânilor, va trebui ca școlile, în cari caută a-și câștiga cunoștințe speciale de *duhovnici*, să fie totodată și școli, în cari să se poată forma ca viitori *luptători*, în lupta necurmată pentru existență.

Pentru aceasta am pretinde, ca în seminariile noastre să se dea o mai mare importanță studiilor social-economice. Ba am pretinde în special chiar *studii-agronomice* în măsură cât se poate de mare. Și nu suntem pretențioși dacă cerem chiar și *practică* agricolă pentru viitorii noștri preoți.

Spre ce sfârșit? — se vor întreba unii. Către *aceștia* — nu se îndreaptă scrisul nostru.

Avem însă convingerea că majoritatea preoților noștri conștiințioși de chemarea ce au, *muncesc* deja în direcția ce preconizăm, și în aceasta activitate, nu odată li-se va fi dat prilej de a regreta insuficiența cunoștințelor agricole-economice.

Pe preotul ales de obștea, ce are să cărmuiască, îl așteaptă sarcina grea de conducător, povățuitor și îndrumător în toate pricinile, cari obvin în viața credincioșilor. Și cum aceștia sunt aproape exclusiv agricultori, se cuvine ca cărmuitorul nu numai să nu fie cu desăvârșire străin de frământările turmei, ci să fie stăpân pe materialul ce i-l dă un teren bine venit de a-și putea valida și asigura superioritatea și prin urmare *autoritatea* între credincioși.

Dar ce să zicem despre astfel de păstori tineri, cari luând în posesie cele câteva jugăre de pământ ca parte a salariului, își mai revindecă ca adaos și sfatul neprețuit al clopotarului: că oare *ce, când și cum* ar trebui să samene pe acel teritoriu?

Și înzadar vor fi de aici înainte încredințările tânărului paroh, că „doar și el e fiu de țăran“, — mărturisire făcută poate cu scopul de a-și crea popularitate și autoritate! Poporul se va înstrăina de păstorul său, punându-l în aceeași categorie cu ceilalți funcționari, — străini de nevoile și bucuriile lui.

Revenim la mărimea strămoșilor noștri: exemplul trahunt. Dacă tânărul preot va dovedi dintr'un început, că știe a exploata în mod rațional și sistematic petecul de moșie ce i-s'a dat să-l întrebuințeze, producând prin aceasta un venit mai mare, și dacă se pricepe și la valorizarea mai avantajoasă a produselor, — în curând va reuși să câștige încrederea poporului nu numai în chestii economice, ci și în alte direcții...

O paranteză. Preoții evanghelici ai Sașilor sunt recrutați de obicei dintre profesorii de gimnaziu, oameni cu pregătire academică, câștigată la universitățile din Germania. Se alege — cel puțin pentru parohiile mai mari, — cele mai distinse puteri. Și ce fac acești oameni îndată ce li-se dă o parohie? Se înarmează cu un întreg arsenal de arme moderne de cârți, cu cuprins în cea mai mare parte agricol. Unu-i studiu serios îi urmează apoi o muncă desinteresată, asiduă. Ear rezultatul — îl vedem.

Dar acești adevărați apostoli nu pregetă a umbra zile întregi — pe hotarul comunei ce i-s'a încredințat spre păstorie, silindu-se a-și îndruma credincioșii, a-i povățui și poate pentru a face el însuși studii în scopul de a putea acomoda teoria cu practica în anumite împrejurări. Conferențiarul agricol își găsește în preotul satului pe cel mai diligent ascultător, pe cel mai conștiințios următor al povețelor lor.

În schimbul acestui „deranj“ preotul săsesc devine în scurt timp omnipotentul conducător al turmei sale în toate chestiile de interes obștesc. Venerația, cu care-l încunjură credincioșii e proverbială. Și credem că nu exagerăm dacă atribuim preoțimei săsești partea leului în emanciparea economică-agricolă și culturală a poporului săsesc.

C. Băilă.

Fapte și lucruri din România

Congresul internațional al cerealiștilor

Acum câțva timp delegații cerealiștilor noștri s'au întrunit într-o consfătuire intimă la ministerul industriei și comerțului, spre a-și fixa punctele lor de vedere pe cari le vor susține la discuțiunile congresului.

De atunci până azi s'au urmat tratative între grupul cerealiștilor din Petersburg și cerealiștii noștri, asupra locului unde urmează să se țină congresul.

Vineri ministrul industriei și comerțului a primit invitațiunea, pe care cerealiștii ruși o fac delegațiilor români. Congresul se va ține la Petersburg în ziua de 16 Febr. c., iar înainte de congres, reprezentanții comercianților de cereale se vor întruni Marți la ministerul industriei.

După terminarea acestui congres, reprezentanții cerealiștilor ruși și români vor merge la Londra spre a discuta modificările ce trebuiesc aduse contractului tip.

Muzeul Casei bisericei

Pe lângă casa bisericei înființându-se un muzeu în care să se adune toate obiectele de artă națională bisericească, d. C. C. Arion, ministrul cultelor a delegat pe d. C. Bălăcescu, sculptor și profesor la școala de bele-arte, să extragă în gips, muluri după sculpturile și decorațiunile cele mai importante din punctul de vedere artistic și național, decorațiuni fie în lemn, piatră sau orice material, cari se găsesc atât pe frontispiciile și reliefulurile monastirilor declarate ca monumente istorice, cât și pe mormintele foștilor voievozi români și de pe orice monumente istorice și naționale.

D. profesor Bălăcescu a mai fost delegat și cu conducerea lucrărilor de reparațiuni ce vor urma să se facă, diferitelor mănăstiri, declarate ca monumente istorice.

Delegația pensionarilor la d. Al. Marghiloman

D. Al. Marghiloman, ministru de interne, a primit la minister delegația pensionarilor, compusă din d-nii Gr. Manó, C. Filitti, dr. P. Popescu și dr. Polizu, care i-a expus doleanțele pensionarilor.

D. ministru s'a întreținut în parte cu fiecare dintre delegați și a promis tot concursul său pentru îmbunătățirea soartei pensionarilor.

În privința fixării candidaturii unui pensionar care să reprezinte interesele acestei clase în parlament, d. Al. Marghiloman a declarat că va supune din nou chestiunea în discuția consiliului de miniștri.

Candidaturile partidului național-democrat

Partidul naționalist-democrat a fixat, în mod definitiv, următoarele candidaturi la alegerile generale:

Bacău:
Dnii S. Grădinaru și A. C. Cuza la col. III-lea.

Botoșani:
D-nii N. Iorga col. II și P. Irimescu col. III-lea.

Brăila:
Dnii P. Jecu și Christea Rusul col. II, A. C. Cuza sau N. Iorga col. II și V. Albu colegiul III.

Huși:
Dnii I. Zelea-Codreanu col. II.
Iași:
Dnii A. C. Cuza și N. Iorga colegiul II.
Ilfov:
Dnii N. Iorga și P. Liciu colegiul II.
Prahova:
Dnii N. Iorga colegiul II, A. C. Cuza colegiul III.
Covurlui:
Dnii Damian Drăgănescu colegiul II, și N. Iorga col. III.
Dolj:
Dnii G. Mil. Demetrescu colegiul II și N. Iorga col. III.
Dorohoi:
Dnii C. Buțureanu col. III.
Gorj:
Tiberiu Popescu colegiul II și N. Iorga colegiul III.
Râmnicu-Sărat:
N. Dicescu col. II.
Suceava:
D. I. Zelea-Codreanu col. III.
Vaslui:
D. A. C. Cuza col. III.
Vâlcea:
D. A. D. Livezeanu col. III.
Vlașca:
D. D. Stăvescu col. III.

Inmormântarea lui Grigorie Ghica

Dumineca trecută la orele 3 d. a., s'a făcut la Roma, în cimitirul Testaccio, înmormântarea regretatului Grigorie I. Ghica, fost ministru al României la Berlin și Paris, mort subit la Roma, unde se afla în trecere.

Ceremonia s'a făcut în cea mai strictă intimitate.

Asistau fratele mortului, dnii Emil Ghica, fost ministru al României la Viena, Nanu, ministrul României la Roma, cu tot personalul legățiunii, D. Zamfirescu, ministru plenipotențiar, D. Rangabé, fost ministru al Greciei la Berlin, precum și puținele rude ale decedatului, ce se aflau la Roma.

Guvernul român însărcinase pe d. Nanu să depună o coroană pe sicriu și să exprime familiei condolențele sale.

Groaznică ciocnire de trenuri dintre Ulmeni și Vintileanca

— 1 mort și 5 răniți —

Noaptea trecută la orele 10 și 40 m. a plecat din stația Vintileanca trenul de marfă 603, iar în drum spre Ulmeni, la chilometrul 109, s'au desprins 7 vagoane cari au rămas pe linie, fără ca să fie observate de personalul trenului.

Impiegatul de mișcare din Ulmeni n'a avut puțința ca să constate lipsa vagoanelor din cauza întunecului. Șeful stației Vintileanca, după o telegramă din Ulmeni că linia este liberă, a dat drumul spre Ulmeni trenului 709, încărcat cu petrol. Acest tren, la o distanță de 3 kilometri de stația Ulmeni, a întâlnit cele 7 vagoane ale trenului 603 și fiind noapte adâncă, mecanicul Petru Pavelescu n'a observat vagoanele și astfel s'a produs o groaznică ciocnire. Din vagoanele răzlețe 2 au fost complet sfărâmate, iar 4 au deraiat. 3 frânari din aceste vagoane staționare au avut timp să fugă și astfel să scape cu viață.

După mașina trenului de petrol 709, urma vagonul de manipulație, în care era șeful de tren N. Andreescu, care a fost omorât pe loc. Nicolae Constantinescu, impiegat de mișcare din stația Cotești și un manipulant au fost asvârliți la o mare distanță. Constantinescu a fost ușor rănit la cap. Au mai fost răniți ușor 2 frânari și fochistul. Dela trenul 709 n'a deraiat decât mașina. Mecanicul a scăpat neatins.

24 Ianuarie

24 Ianuarie. Un fapt vrednic de laudă, de toată atențiunea și care a asigurat existența Statului român de astăzi, este fără îndoială unirea principatelor române: Muntenia și Moldova, săvârșită în contra voinței puterilor mari europene, — la 24 Ianuarie 1859, sub conducerea celui dintâi Domn român Alexandru Ioan Cuza.

În această zi măreață, zi de sărbătoare, cele două țări surori desbinate de veacuri, se contopesc într'una singură, dușmăniile se uită, Milcovul dispăre ca hotar dintre țările surori dușmane, și în locul celor două principate răslețe, ce erau privityte cu lăcomie de puterile vecine se formează regatul Român de astăzi: temelie puternică, pe care să se reazime speranțele întregului popor românesc.

Ca să ne dăm seamă de cauza acestei uniri, de principatul înălțător, de care erau însuflețiți, marii reformatori și întemeietorii României de astăzi, reproducem mai jos din cuvântarea marelui bărbat de Stat Vasile Boerescu, ținută în adunarea electivă a Țării Românești, la 24 Ianuarie 1859, înainte de votarea alegerii Domnitorului Cuza:

„Pentru ce suntem împărțiți în două cămpuri? Pentru ce ne numim *noi* și *voi*. Ori nu suntem toți Români? Ori nu avem toți aceeași patrie? Ori nu suntem toți fiii aceluiași nume? Pentru ce să zicem *noi* și *voi*? de ce nu zicem *noi* Români? Nu avem toți aceeași amoare, nu simțim toți aceleași sentimente pentru mama noastră comună? Care este cauza diviziunii noastre? Care este mărul de discordie dintre noi?

Acest măr de discordie să nu-l ascundem, el este Domnia. Cine va fi Domnul? Fiecare își are convicțiunile sale, fiecare își are simpatiile sale personale, fiecare din noi crede, că țara sa va fi mai fericită având de Domn pe cutare și pe cutare. Dar discordia există: căci nu toți cugăț asemenea Din astă discordie, rezultă discreditul Camerei, discreditul nostru. Nimeni nu mai are credință la noi; anarhia nu e departe și inamicul e la porțile noastre. Cum să respingem anarhia? cum să respingem pe străini? Făcând să piară discordia, făcând să piară punctul, care ne desparte.

Noi declarăm, că nu avem nici un candidat; Domnia-Voastră aveți vre-unul? Se poate. Însă nici unul din noi toți, nu cred, că a venit aci cu hotărârea să fie candidatul său, cu orice preț. Toți suntem Români și nimeni nu voește răul țării sale; nimeni nu ar voi, candidatul său să ajungă la tron pe urme de sânge, sau sprijinit de străini. Ar fi o ofensă pentru țară, de a crede, că ea a putut trimite la Cameră asemenea oameni.

Ca să ne unim cu toții asupra aceluiași candidat este posibil? Cred că nu; fiindcă, am zis, fiecare își are credința sa. Dar a ne uni asupra unui principiu este posibil? Da. Asupra unui principiu ne putem uni; mai cu seamă când acest principiu este cel mai mare al naționalității noastre. Acest principiu este acel al *Unirii*.

Mulți din d-voastră, acum un an, au reprezentat țara în astă Cameră și au susținut cu căldură Unirea. Prințul Bibescu, fostul Domn, a fost între alți, cel mai elocuent și ardent apărător al Unirii. S'ar putea oare în ast timp, ca aste persoane să se contrazică? Aceasta nu se poate crede.

Să ne unim dar toți asupra principiului de Unire, asupra acestui mare principiu, ce are să reinvieze naționalitatea noastră.

Să ne dăm mâna cu frații și să cugățăm, că suntem muritori, că avem să mai trăim câțiva ani și că copiii și strănepoții noștri au să moștenească un viitor glorios creat de noi!

A ne uni asupra principiului Unirii, a ne uni și asupra persoanei, ce reprezintă acest principiu! Astă persoană este Alexandru Ioan Cuza. Domnul Moldovei. Să ne unim ca frații asupra acestui nume și posteritatea ne va întinde mâinile și conștiința noastră va fi împăcată, că ne-am împlinit cu religiozitate o datorie sfântă“.

După cum se știe, Alexandru Ioan Cuza fusese ales întâi în Moldova ca domn la 5 Ianuarie 1859 și la 24 Ianuarie același an Alexandru Cuza fu ales și în Muntenia. Lucrul principal se făcuse, amândouă țările aveau același Domn, — fără a fi însă de fapt unite, Ioan Alexandru Cuza, a

domnit o bucată de vreme cu două ministere, unul la Iași și altul la București. Dar după alegerea lui ca domnitor, a urmat ușor și celelalte. Capitala Principatelor-Unite a fost una: Bucureștii, și s'a alcătuit un singur minister. Puterile europene, cu greu, dar în sfârșit, au primit Unirea, însă numai pe câtă vreme va domni Cuza, rămânând la schimbarea Domnului să se facă iarăși din nou alegere deosebită în Moldova și în Muntenia. Nădăjduiau că nu se va întâmpla a doua oară, minunea din 1859, — înfrângerea patimilor și slăbiciunilor doritorilor de slavă, alegerea aceluiași om în amândouă țările.

În 1866, după răsturnarea lui Cuza, la 11 Februarie, prin înțelegerea între liberali și conservatori, Puterile stăruiau să se facă alegerile la Iași și la București, așa ca să despartă cele două surori ce se uniseră.

Dar nu mai era cu putință. Unirea prea intrase în inimile și sufletele Românilor. În zadar o mână de ahtiați de domnie moldovenească, au încercat revoluția dela 3 Aprilie în Iași. Țara întreagă a voit cu tărie Unirea, alegând pe Filip de Flandra și apoi pe Majestatea Sa Carol I.

Și de atunci au trecut cincizeci de ani, și azi nimeni nu se gândește să despartă ceea ce voința norodului și-a frunțașilor țărilor a făcut în 1859.

Ba ce e mai mult, în 1878 prin vitejia soldaților români, căpătăm și o altă țară veche românească: Dobrogea, căreia i s'a dat anul trecut aceleași drepturi politice, ca și celorlalte două surori ale ei.

Astăzi, ne pare că Unirea celor două țări era lucrul cel mai firesc, deci și cel mai ușor de făcut. Din nefericire, nu tot ce e firesc e neapărat și ușor de îndeplinit. Au avut muncă grea, s'au cerut jertfe mari spre a duce la sfârșit bun Unirea țărilor surori.

Noi Români de astăzi, trebuie să fim pe veci recunoscători înaintașilor noștri, care au găsit în dragostea lor de neam și de țară, priceperea și tăria de a săvârși lucrarea aceasta atât de măreață.

Adunare poporală în Arad

Conferința (adunarea) comitetului nostru, ținută în Budapesta la Sfântul Nicolae din anul trecut, a hotărât să țină mai multe adunări populare. Acum s'a sorocit ziua celei dintâi adunări, care va fi în Arad, în ziua de 3/16 Februarie, orele 11 înainte de amiază, în „Casa națională”. La adunarea aceasta sunt poftiți toți Români din comitatele Aradului, Bichișului și al Cenadului, cari urmează politica partidului nostru național. Se vor dezbate următoarele lucruri:

1. Situația (starea) politică.
2. Drepturile limbei românești.
3. Votul obștesc (universal, pentru toți).
4. Hotărâre (proiect de rezoluție).

Rugăm pe toți Români din împrejurime să ia parte, în număr cât se poate de mare, la adunarea aceasta din Arad a partidului național român, la care vor fi de față aproape toți frunțașii români.

„Românul” acuzat de trădare de patrie

Ziarul unguresc „Pesti Hirlap”, într-unul din numerile trecute, atacă cu violență ziarul „Românul” învinuind pe conducătorii săi de agitație și trădare de patrie.

Apoi, ziarul acesta face apel la toți comercianții de naționalitate unguri să nu-și mai publice anunțurile în ziarul „trădătorilor”. Totodată, îndeamnă pe aceia, cari au publicat anunțuri până acum în ziarul nostru, să nu mai continue a sprijini o întreprindere atât de periculoasă Statului ungar.

Comercianții unguri — spune ziarul în chestiune — se bucură de marea ospitalitate ce le oferă gazetele ungurești, poate cu un preț chiar mai scăzut pentru publicarea anunțurilor lor. „Prin urmare, de ce să sprijine presa streină și dușmană?” întrebă „Pesti Hirlap”, făcând apel la întreaga națiune maghiară să boicoteze pe acei comercianți, care își vor mai publica anunțurile în ziarele românești.

„Și afară de asta, care e folosul publicării acestor anunțuri?” — se întreabă ziarul — câtă vreme știm, că populațiunea românească niciodată nu-și procură cele necesare dela comercianții unguri, ci totdeauna dela comercianții de-ai lor. Români nu sunt nevoiți să facă comande la comercianții Unguri, de oarece adeseori aduc produsele industriale de car au nevoie din străinătate și cele mai multe chiar din România, atunci când nu le pot cumpăra dela comercianții lor de aici.

Durerea noastră d-lor patrioți dela „Pesti Hirlap”, e tocmai faptul, că Români nu sunt atât de solidari încă, ca să cumpere și să sprijine numai și numai pe comercianții români.

Dacă noi însă, am urma pilda dată de d-voastră și am face la rândul nostru, un călduros apel către populațiunea românească, ca să boicoteze pe comercianții streini, cine credeți că ar pierde și de partea cui va fi câștigul?

Intru cât privește epitetul de „trădători de patrie” nu-i înțelegem sensul de loc d-lor dela „Pesti Hirlap”. Dar noi suntem deprinși cu lucruri mai grave și învinuirea ce ni se aduce astăzi, fiindcă suntem cu conștiința curată ne lasă reci. — Cei ce cunosc situația lucrurilor din binecuvântata Ungarie, ne vor judeca și pe unii și pe alții.

Dela mormântul lui Șaguna

Rășinari. Pe drumul întins ca o curea, străjuit de amândouă laturele de copaci, dacă o iei din Sibiiu cu piciorul într'o oră și câteva minute ești în Rășinari. Drumul acesta făcut în timpul verii prezintă fără îndoială cea mai plăcută distracție, acuma însă în timpul iernii, numai are același farmec copacii fiind desbrăcați de podoaba verde a frunzelor.

Totuși pentru unele firi vecinic încântate de peisagii, de tablouri rustice, o plimbare în partea locului nu te va lăsa cu totul lipsit de oarecare senzații. E destul numai să fii un cât de mic amator al naturii și motivele distractive se vor perinda cu o regularitate matematică prezentând mai mult interes și mai multă variație decât te-ai fi putut aștepta.

Când ai însă și ceva-ceva scump inimii tale — de văzut la capătul drumului, apoi atunci totul capătă o importanță deosebită.

Cum eu nu văzusem până acuma peatra sub care doarme somnul binemeritat al eternității marelui nostru reformator pe tărâmul bisericesc, distinsul nostru Arhipăstor Andreiu baron de Șaguna, fiecare pas făcut spre locul de odihnă, spre locul de închinare al nostru, prezintă un interes deosebit. Un pas mai mult, un minut mai puțin — îmi ziceam și voi fi în fața aceluia, care prin munca sa uriașă, a clădit casă trainică bisericeii noastre, dobândindu-i autonomia, ca la adăpostul ei să se desvolte pe viitor neamul. Abia intrasem în sat și mi-se părea, că noui puteri mă stăpânesc.

După cum cred, că e potrivit, m'am dus întâi pe la casa comunală, care de altfel să află chiar în drumul spre biserică. Aci am avut norocul să fac cunoștință cu notarul comunei Rășinari d. Mihai Jurca, un om conștiințos și cinstit în mănuierea treburilor comunei și pe deasupra Român bun.

Îndată ce m'a văzut, m'a condus cu deosebita bunavoință întâi la sfânta biserică unde se află mausoleul cu moaștele marelui Arhipăstor, și deschizându-l am putut intra.

Mausoleul e bine îngrijit și bine întreținut ca un lucru într'adevăr scump, ceea ce face numai fală atât preoților, cât și autorității comunale și întregii comune Rășinari.

De aci însoțit de d. notar am fost de am vizitat școala. Într'un edificiu mare cu două etaje, clădire, care ar putea sta cu mândrie și într'unul din orașele mari, e instalată școala română confesională gr. or. cu două secții: una pentru băieți și alta pentru fete.

Vizitând cu de-amănuntul toate sălile de învățământ, am rămas încântat de curățenia, ordinea și disciplina ce domnește într'acest focar de cultură românesc. Patru învățători sârguincioși și conștii de chemarea lor în mijlocul poporului și două învățătoare învață pe micii copilași băieți și fete, să citească, dându-le primele cunoștințe elementare și întărindu-le treptat credința și dragostea de neamul românesc.

Dela școală, însoțit tot de d. notar și acum și de vrednicul preot Maniu Lunga, un demn și plin de chemare slujitor al altarului, ne-am îndreptat spre atelierul de ferărie-lemnărie, căruțarie al fraților Lunga, frații preotului, unde nu m'am putut îndeajuns mira de desvoltarea la care a ajuns într'un sat de-al nostru românesc, condusă numai de Români, o întreprindere industrială de acest soi.

Puse în mișcare prin putere motrice, roțile se învârtesc ca o sfârlează și lucrul — strungărie în fier și în lemn — ese lustruit și făcut după ultima cerință a artei, de nu-ți vine să crezi că te găsești în Rășinari într'un sat, ci mai mult crezi că te afli la Cluj, la Sibiiu, sau aievea într'un oraș mare.

Pe lângă atelier, funcționează și un fel de școală de meserii, mai mult numai ca aplicații la lucru, de cât în teorie și spre surprinderea mea am auzit că sunt între elevi și unii vr'o 4 mi se pare — veniți chiar din România, pentru a se deprinde la meșteșugul rotăriei și al căruțariei. Ne bucură din inimă asemenea îndrumări practice din partea fraților; noștri nu putem în de ajuns să-i dăm ca pildă pe sătenii din Rășinari publicului nostru românesc.

De aici împreună cu părintele Maniu Lunga și d. notar, am plecat invitat de acolo la o gustare în casa d-lui Vidrighin, după care regretând că nu pot rămânea mai mult în mijlocul lor, le-am strâns cu căldură mâinile mulțumindu-le de modul cum muncesc pentru prosperarea neamului nostru în comuna aceasta frunțașă Rășinari cât și pentru atențiunea ce au dat vizitei mele și osteneala ce au depus de a-mi arăta tot ce Rășinari au mai de seamă.

Le urez să meargă înainte, tot înainte pe calea, care o au apucat îndrumând poporul pe căile practice ale vieții și osteneala acestor conducători va fi cu prisos răsplătită, când în urma stăruinței ce depun vor vedea locuitorii din Rășinari ajunși la o bunăstare.

S. T.

Politica în Ungaria

Serviciul de doi ani la armată.

Delegații austriaci și o parte a presei austriace au luat o atitudine foarte corectă în contra faptului, că o parte a cheltuielilor militare împreună cu serviciul de doi ani se cere deja acum, când reforma aceasta însemnată e pusă numai pe hârtie. Un ziar din Budapesta prezintă agitația aceasta ca și cum ea ar fi îndreptată în contra reformei serviciului de doi ani la armată.

Față de stirea aceasta ministrul-președinte Khuen-Héderváry a făcut următoarea declarație:

— Nu-mi vine să cred, că Austria sau opinia publică ungurească ar fi împotriva reducerii serviciului militar, care și din punct de vedere militar este foarte avantajos. La cele mai multe arme e de-ajuns timpul de doi ani pentru instruirea recruților.

Dacă recrutăm un contingent mai mare, dar numai pe doi ani, în cazul acesta obținem aceea, că și fără o sporire considerabilă a contingentului pentru pace mult mai mulți, ba aproape toți acei capabili de a purta arma îi putem trimite instruiți în rezervă. Imprejurarea aceasta potențează puterea armată și capabilitatea de luptă, ceea ce iarăși ne ridică în afară prestigiul și astfel devine o garanță puternică a păcii. Introducerea serviciului de doi ani o mai cer însă atât interesele sociale și economice din Austria, cât și cele din Ungaria. Reducerea aceasta a serviciului militar este de o necesitate foarte mare, încât nu dau nici o importanță serioasă știrilor ziaristice despre o acțiune austriacă îndreptată în contra acestei reforme. Guvernul este atât de rezolut în convingerea sa, încât nimic nu l-ar putea împiedeca în acțiunea sa.

Un nou provizoriu al băncii.

„Budapesti Tudositó“ anunță, că Sâmbătă miniștri de finanțe Lukács (ungar) și dr. Mayer (austriac) au avut o consfătuire mai lungă, în care au hotărât că dacă proiectul băncii nu va fi votat până la 15 Februarie, în cazul acesta să se facă, dar pe un timp mai lung, un nou provizoriu de bancă.

Croații.

Ieri deputații croați din parlamentul ungar au plecat la Zagreb, iar mâine, Marți, vor ține o conferință în care se va hotărî atitudinea ce vor trebui s'o ia ca membri ai parlamentului ungar în situația politică actuală.

Se vorbește, că deputații croați nu vor lua cuvântul în chestia băncii, ci ei vor veni la Budapesta numai la desbaterea bugetului sau a altor chestii mai însemnate.

M. Sa împăratul la Budapesta.

Suntem informați că Mercuri, în 8 Februarie, la orele 5 și 15 m. d. a. M. Sa împăratul va sosi cu un tren special la Budapesta Primire oficială, la dorința expresă a M. Sale, nu i-se va face. M. Sa va petrece vreo trei săptămâni în Budapesta.

Desbinarea partidului radical sârbesc.

Din Zagreb vine știrea că într-o conferință ținută în săptămâna trecută, oameni încrezuți ai partidului radical sârbesc au hotărât desbinarea definitivă a grupului partidului radical din Croația de către partidul radical din Ungaria. Alexandru Ivici, singurul deputat radical din Sabor, a pășit din partidul acesta, pentru că n'a voit să se supună îndrumării date de comitetul executiv din Neoplanta, de-a rupe relațiunile de prietenie cu banul Tomasich.

Parlamentul ungar.

Ședința Camerei.

— Dela corespondentul nostru. —

Budapesta, 6 Februarie.

Ședința se începe la orele 10¹/₂ a. m. Presidiază *Kabos Ferencz*.

Președintele: Cetește raportul comisiei de incompatibilitate în chestia deputatului guvernamental, a renegatului *Constantin Burdia*. Comisia a constatat, că postul de președinte al Comunității de avere din Caransebeș al renegatului nu este incompatibil cu postul de deputat. (Se putea oare altcum? — N. R.)

Polónyi Dezső: Interpelează în chestia declarației banului Tomasich cu privire la suspendarea imunității deputatului croat Banjanin.

Contele Khuen-Héderváry: Nu poate să facă declarații în chestia aceasta decât după hotărîrea comisiei de imunitate. Referitor la afirmația lui Polónyi, că banul a negat transpunerea actelor, declară, că banul a spus numai, că de astădată nu va transpune actele cerute, deoarece în contra chestiei lui Banjanin s'au făcut excepțiuni, și astfel ele se găsesc la judecătorie.

Polónyi Dezső: Eu n'am făcut observare numai cu privire la extradarea actelor, ci și la aceea că atitudinea banului e neconstituțională.

Cont. Khuen-Héderváry (strigă iritat): *Protestez, ca un deputat nechemat, să pronunțe sentință.* (Sgomot pe băncile guvernamentale).

Polónyi Dezső: Protestez, ca ministrul președinte să conteste dreptul de a critica al unui deputat. (Aprobări în stângă).

Csontos Andor (kosuthist): Vorbește în contra băncii comune. Polemizează cu vorbirea contelui Tisza, pe care îl numește „cel mai mare râu unguresc“, care dacă trebuie exundează, dar oricum șerpuește. (Ilaritate).

Declară că nu primește proiectul ministrului, ci se alătură la moțiunea lui Kosuth.

Désy Zoltán a atacat vehement pe ministrul Lukács.

Declarațiile ministrului președinte au consternat mult opoziția, care a hotărît ca mâine să interpeleze în chestia aceasta.

INFORMAȚIUNI

De-ale noastre.

Arad, 6 Februarie 1911.

Candidat național la Șimleu. Din Șimleul-Silvaniei ni-se comunică următoarele: „Comitetul cercual în ședința sa dela 3 Februarie n. a hotărît cu unanimitate participarea la lupta electorală candidând pe avocatul *Dr. Victor Deleu*. — Mai sunt doi candidați: un Jidan dr. *Keller Samu*, avocat în loc, cu program justhist și *Barabás Béla*, avocat în Arad, kossuthist. Avem nădejde, că se desfășură o luptă frumoasă ca în trecut.

Alegerea e fixată pe 14 Februarie.

Șimleu, 4 Februarie. — „Se prevede, că Ungurii vor să se folosească de toate mișeliile. Pe unii dintre ai noștri i-au îmbiat cu câte 50 de coroane ca să ducă steaguri de alui Keller. Eri toată ziua au împărțit rachiu, fiind zi de târg. Alegătorii noștri se poartă brav, resping orice momeli. Lupta va fi grea, dar așteptăm sprijinul comitetului.

Din parte-ne, îndemnăm și rugăm pe toți alegătorii români din cercul electoral al Șimleului să se strângă sub flamura steagului românesc și să înlăture cu hotărîre și bravură orice ademenire sau amenințare, asigurând cu voturile lor reușita d-lui dr. Victor Deleu.

P. S. Sa Episcopul Dr. V. Hossu e deja pe cale a se restabili pe deplin. Febra a dispărut. Medicul a permis deja înaltului pacient să părăsească patul. Felicităm pe P. S. Sa de reînșănătoșare! Să-l vedem cât de curând iarăși voinic în mijlocul credincioșilor săi și al poporului, care cu adâncă îngrijorare a luat știre despre boala P. S. Sale.

Rectificare. — Convocarea privitoare la înființarea „*Reuniunii economice în Brad*“, iscălită de d. Pavel Oprea și soții săi, s'a strecurat fără voia noastră în corpul nrului din 5 Februarie. *Desfidem pe oricare Român de bine, să participe la acea adunare și să facă parte din acea societate.*

Vom reveni. —

Curată bătae de joc. Sub acest titlu „Drapelul“, scrie următoarele: În fine dară tot n'am scăpat de aceasta. Ziarul semi oficios al comitatului vestește că numirile noi de comune pentru Caraș-Severin s'au încuviințat și au și sosit la comitat. De acum înainte bietul Român își poate bate din nou capul vre-o 50 de ani până ce-și va învăța numirea oficioasă a comunei sale. Căci nașul, acel ce a inventat numirile aceste parcă anume acolo a ținut ca Românul să nu-și poată exprima numele comunei. Ce rost are schimonosirea aceasta numai bunul Dumnezeu ar putea s'o știe. Iată noile numiri ale comunelor: Cutina: Gutonya, Nevvincia-Nörincse, Ohabalungă-Hosszuszabadi, Făget-Facsád, Ciuchici-Tyúkö, Lescovița-Néramogyorós, Prilipeș-Perebő, Drinova-Derenyő, Bruznic-Marosborosznok, Cacoa Kákófalva, Obreja-Bisztranyires, Globucraiova-Kiskirálymező, Plavișevița-Nászados, Rafnic-Kengyeltő, Gavojdia-Krassókövesd, Wolfsberg-Szörényosdas, Weitzenried-Szörénybuzás, Satumic-Lugoskifalu, Bruznic-Marosborosznok, Radmanești-Radmanocz, Valeapai-Pogányospatak, Dracsinești-Drágfalva, Dubova-Dunatólgyes, Belobresca-Fejérdomb, Coronini-Lászlóvára, Langenfeld-Néramező, Padina-Matei-Mátévölgye, Schnellersruhe-Bigér, Sasca-Sisak, Szenthelena-Dunaszentilona, Szikevicza-Szikesfalu, Szokolovác - Nérasolymos, Iersig-Jercse, Barbosa-Barbor, Lapușnicel-Kislaposnok, Körcsma-Korcsona, Birna-Barrafalva, Bătești-Borzafalva, Dragomirești-Dragómer, Herendești-Herés, Hodos-Krassóhodos, Honoriș-Honora, Scheiuș-Botorján, Visag-Nagyvis, Jurești-Gyürösd, Barabarrafalva, Dobrești-Dobroso. Fădimac-Fadymag, Hezeres-Lugosegres, Ierșnic-Jercse, Cladova-Begakladuva, Cliciova-Klicsó, Lăpușnic-Bégalapușnok, Leucușești-Lökősfalva, Ohabalungă-Hoszuszabadi, Părul-Bégakörtes, Rădmănești-Radmanocz, Răchita-Reketye, Remetealungă-Hoszuremete, Spata-Bégaspatta, Sudriaș-Bégaszederjes, Susani-Bégaszaszány, Târgovești-Vásárás, Valealungă-Bégahoszúpatak, Găvoșdia-Krassókövesd, Criciova-Kricsi, Crivina-Alsógöhed, Ohabamutnic-Mutnoksabadja, Peștere-Kirbarlang, Prisaca-Gyepresfalu, Sacul-Szákfalva, Tincova-Tinki, Valeaboul-Ökörpatak, Zgribești-Krassógombas“.

Chestia coeducației în școala comercială din Brașov. De câțiva ani încoace, școala comercială din Brașov, a început a fi frecventată și de fete, cari au fost admise ca eleve ordinare, alături de băieții. Sunt deja și câteva absolvente cu bacalaureat și în prezent sunt înscrise câteva fete în toate trele cursurile. Acum ziarele din capitală anunță, că directorul suprem al școalelor comerciale, observând acest lucru — cu considerare, că la noi în țară există școale sup. de comerț pentru fete — a supus chestia spre decideră institutului: dacă este sau nu admisibilă coeducația practică la școala din Brașov?

În cercurile pedagogice — precum cetim — se așteaptă cu viu interes hotărîrea ministrului în această chestiune.

Cursuri de adulți. Intelectualii parohiei Tohanul-vechiu au deschis un curs de 3 luni — lunile de iarnă — pentru adulții și analfabeții din loc, ținând seamă de îndrumarea Venerabilului Conzistor din Blaj, care în circularul său, No. 116—1910, a cerut celor ce vor și pot munci pentru luminarea neamului nostru, să-și facă datoria.

Iată numele celor ce țin acest curs: Moise Brumboiu, Nicolae Crăciun, Gregoriu Manoila, Titus Popoviciu, Ioan Gridan, Nicolae Pop și

Nicolae Vodă. Instrucția analfabeților a luat-o asupra sa învățătorul Titus Popovici, a reușit să aprindă dragostea celor ce au venit regulat la cursuri obicinându-i cu arta scris-cetitului în măsură foarte satisfăcătoare până acum.

Școala aceasta, de seară, a atras la sine un număr de locuitori, cari ascultă lecțiunile cu adevărată evlavie. Se fac lecții de economie, pomărit, cunoștința legilor patriei noastre, matematică, igienă, însoțiri, istorie, cercându-se apropierea modului de gândire a țaranului nostru.

Petrecheri.

Al V-lea Matineu. Al domnișoarelor din sâ-nul „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie“ va avea loc la 8 Februarie n. orele 6 seara, în hotelul „Crucea Albă“, — în vederea oaspeților străini, cari s'au anunțat la balul Reuniunii ce va avea loc la 9 Februarie, n.

Programul matineului e următorul:

1. „Rococo“, comedie în 2 acte de Gyp, jucată de persoanele: d-na Hermina Vasilon, d-șoarele Florica Cioran și Aurica Burdan și d-nii Dr. T. Roxin, I. Giurgiu. 2. Jocuri naționale, jucate de d-șoarele și domni: a) Brăulețul: Stella Suci, Anicuța Pop, Mărioara Trailescu, Livia, Vătan, Angela Radovan, Georgina Pop. b) Zuralia: Livia Vătan, Aurica Burdan, Zenuța Popovici, Viorica Ursu, Georgina Pop, Anicuța Pop. c) Invărtita: Aurelia Păcurariu și Dr. Crișan, Florica Crișan și Dr. Cupu. 3. Doine cântate cu fluierul de d. Dr. Toni Bogdan. 4. Jocuri naționale, jucate de: a) „Hora“ în 3 figuri: Lilly Ardelean, Geny, Stella și Tibi Herbay, Letiția Ispravnic, Stella și Ionel Moldovan, Florica Pop, Florica Raicu, Zoe și Zeno Rozvan, Elvira și Hortensia Trăilescu, Tulia Vătan. b) „Ardeleana“: Stella Herbay cu Zeno Rozvan, Florica Raicu cu Ionel Moldovan. c) „Brăul“: Florica Raicu, Stella Moldovan, Zoe Rozvan, Tulia Vătan, Hortensia Trăilescu, Tibi și Stella Herbay. d) „Banul Mărăcine“: Lilly Ardelean, Tibi Herbay, Tulia Vătan, Stella Herbay, Stella Moldovan, Florica Raicu, Hortensia Trăilescu, Genny Herbay, Florica Pop, Tiți Ispravnic, Elvira Trăilescu. 4. Tablou vivanț. Loc rezervat în rândul prim 3 cor. Celelalte rânduri 2 cor. Loc de stat 1 cor. Doamnele sunt rugate să depună pălăriile în decursul reprezentațiilor. Inceputul la orele 6 seara.

Concertul din Pârniava. Casa națională, unde s'a aranjat concertul acesta bine reușit, era ticșită de țaranii români, dornici de astfel de manifestațiuni naționale-culturale. Mic și mare s'a grăbit să participe la acest concert, să nu scape acest prilej rar și înălțător.

Nerăbdători așteptam cu toții să se ridice cortina. În fața noastră au apărut șase româncuțe drăgălașe toate îmbrăcate în pitorescul costum bănățnesc din Oravița.

S'a reprezentat „Sărăcie lucie“ de Iosif Vulcan. Comedia a fost scrisă de regretatul scriitor în 1894 pentru diletanții meseriași din Arad, cari au reprezentat piesa sub conducerea învățătorului Nicolae Ștefu. Diletanții de astăzi și-au interpretat bine rolurile considerând multele greutăți ce erau de întâmpinat pentru dânșii.

Rolurile sunt susținute de Nicolae Ștefu reprezentând pe episcopul Sivu Jernilă; Paulina Gligorescu era drăguță în rolul Veselinei; Nicolae Pipescu și Pavel Barna, cel dintâiu căra-ușul Ioța, cel de al doilea Trăilă Liliac; Cornel Măcean era hazliu cu mișcările necioplite ale lui Viligă, nebunul satului.

Remarcăm cu plăcere, debutul drăgalaș al d-șoarei Elena Mihulescu care s'a ridicat mult peste ceilalți debutanți în rolul său de țigancă, cu glasul ei dulce, melodios și cu manierile sale desghețate.

Punctul culminant al programului a fost: trei jocuri frumoase din Bănat. „Dunărica“, „Măzăricea“ și „Hora Severinului“, jucate în costumuri din Bănat de 8 părechi. La acordurile săltărețe ale tarafului au pornit perechile din ce în ce mai entusiasmte.

„Dunărica“ și „Măzăricea“ sunt niște jocuri specifice bănățenești, ale căror melodii denotă originea sârbească. Jocul însă este jocul românesc, grațios, impozant. Românul, jucăuș din fire, chiar și momentelor sârbești le dă nota particulară, dulce, a jocului românesc.

„Hora Severinului“ însă, este edevărat horă românească, pasionată în legănarea sa. Și feciorii viguroși, ușori în opincile lor bănățenești scot la iveală figurile acestui joc în frumusețea lor originală.

Reprezentăția s'a sfârșit cu „Ardeleana“ jucată de întreaga tinerime.

Sunt acestea semne bune. Garanție pentru o potrivită și sistematică acțiune de deșteptare a poporului aradan, care răslețit în mulțimea străinilor, e aproape uitat de clasa intelectuală preocupată de grijile pentru traiu.

Și aci avem să ne 'mplinim o tristă datorie, constatând, că clasa intelectualilor noștri abia a fost reprezentată. Nu e bine așa. E prea mare distanța între intelectual și țaran. Iar pasul prim către o *separare socială* împune interes mai mare față de cei de jos.

Balul costumat. D-na Letiția Oncu, prezidenta „Reuniunii femeilor române din Arad și provincie“ a invitat tinerimea aradană la o consfătuire, în urma căreia următorii domni au luat angajamentul de aranjatori la balul costumat din 9 Februarie a. c.:

Dr. Cornel Iancu, dr. Iustin Marșieu, dr. Cornel Albu, Vasile Arjoca, D. Blidariu, J. Cocuban, dr. Gheorghe Crișanu, dr. Ioan Cupu, I. A. Duma, E. Grădinariu, Sever Miclea, A. Mone-rău, Coriolan Monția, L. Nica, Petru Opreanu, Ilie Pap, P. Paul, dr. Silviu Pășcuțiu, G. Petrișor, I. Brut Pecurariu, G. Popoviciu, N. Popa, Moise Popoviciu, V. Radu, dr. Teodor Roxin, Iuliu Roșescu, A. Roșescu, Sava Șeviciu, M. Șora, dr. Ștefan Tămășdan, dr. Dumitru Truția, Petru Ungureanu, M. Vaidan.

Reuniunea femeilor române gr.-cat. din Făgăraș aranjază în 12 Februarie n. (Trei Sfinți) în sala mare a hotelului „Paris“ o reprezentație teatrală cu diletanții locali, conduși de directorul artistic al fondului de teatru român, d-nul *Aurel Bănuț*.

Probele urmează sub conducerea d-lui *Bănuț*, care petrece de câteva zile în Făgăraș.

Se va reprezenta o farsă foarte hazlie, în 3 acte, localizată din franțuzește, care va avea un deosebit efect.

Rugăm de pe acuma pe toți sprijinitorii mișcărilor noastre culturale-naționale, să onoreze această reprezentație cu prezența dlor.

În acelaș timp, avem plăcerea de a vesti onoratului public din Făgăraș și jur, că d. Aurel Bănuț va ținea Vineri, în 10 Febr. n. la orele 6 p. m. tot la hotel „Paris“, o conferință despre *problemele teatrale și situațiunea noastră sub raportul teatrului*. Sperăm, că toți făgăreșenii și chiar și oaspeții din provincie aflători în Făgăraș, vor grăbi să asculte această interesantă lectură — mai ales că taxele de intrare benevole, vor fi destinate „Soc. pentru fond de teatru“.

Din patrie.

Scotus-Viator despre reforma electorală ungară. Titlul broșurei lui Scotus Viator, apărută de curând, este: „Corruption and reform in Hungary — a study of electoral practice by Sulton Watson“.

Primul exemplar, autorul l'a trimis fostului deputat slovac Hodja Milan. În prefața autorul spune, că datele cuprinse în broșură, le-a luat din 33 documente oficiale, din declarațiile martorilor oculari, apoi din presa română și din discursurile miniștrilor.

Despre miniștri spune, că sunt niște indivizi de cel mai mare cinizm. Descrie apoi luptele electorale din Szokolca, Privige, Rosenberg și din 7 cercuri locuite de Români.

La începutul broșurei autorul spune, că scopul lui a fost de a dovedi, că prin actuala reformă electorală poporul nu-și poate exprima voința și că numai o altă reformă electorală va putea salva Ungaria.

Zgărcitul tot zgărcit rămâne. Milionarul Iacob Weiner a pierdut pe bulevardul Andrassy un libel de depuneri despre 211 mii coroane.

Libelul l'a aflat o fetiță orfană, care a dus obiectul la poliție și astfel păgubașul a ajuns cu ușurință în posesia valorii mari pierdute. Într'un extaz de bucurie milionarul zgărcit a dăruit fetiței sărace . . . 10 Coroane.

O societate a spiritiștilor. Spiritiștii din Ungaria vor să înighebeze o societate cu titlul „Lumina“. În luna trecută au înaintat statutele ministerului de interne pentru aprobare.

Ministrul însă ținând cont de părerile mai multor erudiți, cari afirmă cu hotărâre, că înclinarea aceasta exagerată spre misticism este rezultatul slăbiciunii de nervi, înainte de a da o soluțiune chestiunii a recurs la ajutorul senatului stărei sanitare, care la rândul său a însărcinat pe profesorul universitar de psihiatrie Ernestin Moravcsik să-și dea părerea.

În urma opiniunii acestui savant ministrul a aprobat statutele cu condiția să participe la toate ședințele societății și un specialist.

Din străinătate.

„Inalta Poartă“ pustiită de foc. Din Constantinopol vine știrea, că Duminică des de dimineață a izbucnit un incendiu mare în vechiul palat al Marelui Vizir, numit „Inalta Poartă“, unde afară de oficiile prezidenției consiliului de miniștri se mai aflau și alte ministere turcești și anume ministerul internelor și cel al afacerilor externe precum și consiliul Statului. Focul a nimicit o parte însemnată a palatului și s'au prefăcut în cenușe arhive de mari valori.

Operele lui Tolstoi — oprite. Autoritățile japoneze au luat cele mai severe măsuri față de anarhiști, de când cu executarea lui dr. Cotocu și a tovarășilor săi. Guvernul a organizat cenzura, care fără milă confiscă orice product literar cu tendințe socialiste; și prin care oprește intrarea în Japonia a tuturor operelor marelui scriitor rus, Tolstoi.

Francezii despre Rusia. „Frankfurter Zeitung“ află din sursă diplomatică, că o mare parte a opiniei publice franceze a început să manifeste cu neîncredere față de Rusia. Ambasadorul rus la Paris însă a reușit să schimbe opinia franceză.

Puternic uragan la Batum. Un uragan însoțit de o mare furioasă a pricinuit mari stricăciunii. Un mare număr de mici vapoare au fost puse pe uscat de uragan. Linia telegrafo-İndo-europeană a fost stricată în mai multe locuri.

Record aviatic. Căpitanul din armata franceză Bellenger a făcut cu aeroplanul său tip Bleriot un zbor de durată extraordinară. Plecat din Paris el a zburat până la Bordeaux, iar a doua zi a continuat zborul coborându-se la Pan, unde-l aștepta maestrul Bleriot, care l'a primit cu brațe deschise și l'a sărutat, fericit de succesul mare. Bellenger a făcut cu aeroplanul în 7 ore 3 minute o distanță de 700 kilometri.

Numirea în consiliile financiare din Persia. Medișeli au consimțit la numirea a cinci americani în consiliile financiare. Ministrul de finanțe a declarat că această numire este valabilă pentru 5 ani cel mult.

Impăratul Germaniei la Corfu. Perechea imperială germană va sosi în Martie la Veneția, unde se vor imbarca pe un Yacht și se vor duce la Corfu.

Depunerea jurământului lui Chamberlain. Chamberlain a depus jurământul în Camera. Se crede însă că el nu va mai asista la nici o ședință a Camerei.

Comanda de aeroplane a guvernului prusian. Guvernul prusian a comandat mai multe aeroplane la fabricantul Euler.

Principele Enric de Prusia, care a învățat pilotajul ca ruler, va fi comandantul trupei de aeroplane.

Detășament militar surprins de viscol. Un detașament al regimentului I de vânători din Tirol, a fost surprins de un viscol pe când se afla în valea Stubna.

22 soldați s'au îmbolnăvit, 8 s'au ales cu picioarele degerate.

Regele Victor Emanuil al Italiei este ales președinte de onoare al Academiei Italiene de Științe.

Catastrofa din New-Jersey. Zilele trecute voind să se transporte o însemnată cantitate de dinamită la New-Jersey, din neglijența unui lucrător, dinamita a explodat, omorând un număr însemnat de oameni și producând pagubele colosale.

x Prăvălie nouă de ceasornice și juvaerice în edificiul școlii de fete din strada Weitzer János. Prețuri surprinzător de mici. Serviciu prompt. Repararea oroloagelor se face pe lângă garanție. Se roagă de sprijin binevoitor, pururea gata de serviciu, Vogel László orologier și juvaeriu. Arad în edificiul școlii de fete din str. Weitzer János.

BIBLIOGRAFII.

—x—

A apărut revista literară și artistică „Luceafărul” Nr. 3, 1911 cu următorul sumar bogat: Victor Eftimiu: „Inșiră-te Mărgărite...”. Ioan Gorun: „Din blestem”. Ecaterina Pitiș: „Cântec (poezie)”. Em. Gârleanu: „Scaiu”. C. Rotică: „In ziua șasa (poezie)”. Ecaterina Pitiș: „Căntece (poezii)”. I. Borcia: „Schakespeare: Iuliu Caesar.” Cronica: Literatură pentru copii (O. C. T.). Biblioteca scriitorilor dela noi. Efebii. Sfințirea școlii din Cața. Delavranca și țărâna ardeleană. Poșta Redacției. Bibliografie. Ilustrațiuni: Fațada principală a școlii din Cața. Planul parterului școlii din Cața. N. Grigorescu: Bordeiu țigănesc. (Din colecția Carada). Dări de seamă: Il. Chendi: „Luceafărul, de Delavranca; In serbători, de Mihail Lungianu. Gh. Tulbure: Date și documente cu privire la istoricul școlilor române din Bihor, de N. Firu.

A apărut nr. 13 din „Noua Revistă Română” politică, literară, știință și arta de sub direcțiunea d-lui C.-Radulescu-Motru, profesor la universitatea din București, cu următorul sumar: Năuțați: Pentru o Universitate populară în București. — Cartelul. — Generoșii și Revizuirea Constituției. — România și sărbările Cincuantenarului Italiei.

Politica: C. Rădulescu-Motru. Rațiunea cartelului.

Cronica teatrală: Lazăr Cosma, Teatrul Modern: „Salomea”, — Teatrul Național: „Biruința”.

Chestiuni sociale: N. Zaharia. Sinuciderile din mizerie.

Literatură: V. Cioflec. Fagurele de miere.

Cronica statistică: I. Botez. Insomnie electoraiă, (versuri).

Cronica științifică: Căpitan Gh. Grigoruț. Spicuri Științifice. — (Submarine și submersibile. — Tunuri pentru asvârlit granate. — Fântâni igienice. — De ce murim? (cu 4 ilustrații).

Note și informații: Un cântec de lebedă. Tristețea din piesele lui Porto-Riche. — Telegrafia fără fir în sec XVII. — O anchetă asupra vieții după moarte.

Revista revistelor: Viața Nouă. — Românul Literar. — Natura. — Les Annales. — Revue Bleue.

Memento. Un număr 25 bani. Redacția și administrația: București, 62, Calea Victoriei, 62. (3. Pasagiul Imobiliara, 3). Telefon 3011.

POȘTA REDACȚIEI

Tustrei, Lugos. Așa se va face.

POȘTA ADMINISTAȚIEI

Rngăm pe toți cei ce doresc să aboneze și să primească regulat ziarul nostru, să scrie numele, localitatea și poșta ultimă legibil, (descriabil). In caz contrar administrația nu primește responsabilitatea pentru eventuale neregularități.

Tuturor pe cari îi privește: Favoruri la perțuri de abonamente nu se acordă nimănui.

Redactor responsabil: Atanasiu Hălmăgian.

ECONOMIE.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta.

6 Februarie 1911.

Prețul cerealelor după 100 kgr. a fost următorul:

Grâu nou	
De Tisa — — — —	22:50—22:85
Din comitatul Albei — —	22:35—23:40
De Pesta — — — —	22:45—23:50
Bănățănesc — — — —	22:35—23:35
De Bacica — — — —	22:45—23:16
Secară de calitate I. — —	15:90—16:—
Orzul de nutreț, calitate I.	15:80—16:—
Ovăș de calitate I. — —	17:50—17:80
Cucuruz — — — —	15:05—11:30

Piața grânelor din Aradul-Nou.

6 Februarie 1911.

S'a vândut azi:

Grâu 800 mm. . . .	10:40 — 10:65
Orz	7:40 — 7:50
Ovăș	7:50 — 7:60
Secară	7:— — 7:10
Cucuruz 300	4:70 — 4:80

Prețurile sunt socotite în coroane și după 50 kgr.

Grill Károly
lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Primește orice comandă de specialitate, d. e.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai frumoasă și cea mai bună execuție. Cumpene, greutăți și mașini economice. — Stropitoare de vie se capătă și se reparază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Grill Károly
lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Candidat de avocat

cu praxă află aplicare momentană la

Dr. Coriolan Steer

avocat în Tășnad (c. Sălăgiu).

Candidat de avocat

cu praxă bună, află momentan aplicare în cancelaria avocatului

Dr. Alexandru Morariu

Elisabetopol (Erzsébetváros).

Noutate senzațională!

600 obiecte pentru 4 coroane!

Un orologiu aurit cu ancoră cu lanț cu tot, garanță pe 3 ani, o cravată modernă de mătășă pentru bărbați, 3 batiste fine, 1 inel de bărbați cu imitație de piatră scumpă, 1 cigaretă cu chilimbar, 1 broșă elegantă (noutate), 1 oglindă de toaletă portativă, 1 portmoneu de piele, 1 briceag, 1 păreche de botoni de manșete, 3 de piept, toți de aur double cu patent, un album drăguț cu 36 chipuri dintre cele mai frumoase în lume, 5 obiecte de lux, mare veselie pentru tineri și bătrâni, 1 carte de corespondență, 20 obiecte de corespondență și încă alte 500 obiecte diverse, necesare în orice casă. Toate la un loc cu orologiu, care singur valorează atât, costă numai 4 coroane. Se trimite pe lângă rambursă dela

Zentral-Versandthaus

F. WINDISCH, Krakau Nr. R./25.

Pentru obiecte necorăspunzătoare, banii retur.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,

aur, argint zdrobit și bijuterii,

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

Arad, str. Weitzer János.

(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi se

plăci pentru

gramofon:

Hulló falevél

din „Czigányszerelem” și din

□□ „Balkáni herczegnő” □□

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.

Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă”.

Mare asortiment
de
ghete de bal

in culoarea aurului, din atlas
albastru și trandafriu, din
piele de lack și chevreaux

la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (10)

Singurul compactor român!

Am onoare a aduce la cunoștința on. public român din Arad și provincie, că am arangiat din nou atelierul meu cu cele mai

moderne mașini și material
 privitor la această branșe,

precum execut cu diligență și pe lângă cele mai moderate prețuri: **decorații pentru cărți bisericești, albumuri pentru fotografii, note și gramatom, panglice la cununi funebreale și tot felul de lucrări atingătoare de această branșe.**

Bazându-mă pe sprijinul on. public român, sperând că mă vor cerceta și încuraja cu comanda am rămas cu deosebită stimă:

∴ **IUSTIN ARDELEAN, compactor** ∴
ARAD, strada Weitzer János Nr. 13 vis-à-vis de poștă.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile
cele mai moderate.

ca

La

Librăria diecezană, Arad

se capătă

MINEILE

pe 12 luni, în 12 vol.
legate în pele cu copcii,
1 vol. 14.50, toate
volumele Coroane 172.

Publicațiune.

Aducem la cunoștința M. On. public, cumcă comuna politică **Sângeorgiul român (com. Bistrița-Năsăud)**, dă în arândă pe cale de licitație publică

băile de apă minerală „Hebe“

ce formează proprietatea sa împreună cu tot teritorul, aparținător, edificiile, mobilele și tot aranjamentul acestora precum și folosința apei minerale **pe ciclu de 50 ani începând cu 1 Ianuarie 1912 n.**

Licitația se va ținea în **20 Martie 1911 st. n. la 9 ore a. m.** în cântălăria comunală pe lângă oferte închise.

Prețul strigării e 6000 cor. anual.

Ofertele sunt a se prevedea cu vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile și sunt a se înainta cel mult până se începe licitația.

Condițiunile de licitație mai detaliate se pot privi în orele oficioase în cântălăria comunală.

Primăria comunală.

„CRIȘANA“, institut de credit și economii, societate pe acții în BRAD.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „CRIȘANA“ sunt invitați prin aceasta la

a III-a adunare generală ordinară

care se va ține în Brad, Duminică în 5 Martie 1911 st. n. la 2 oare d. a. în localul institutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constatarea numărului acționarilor și al acțiunilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari și 2 scrutinători.
3. Raportul direcțiunii și al comitetului de supraveghiere despre gestiunea anului 1910 și aprobarea bilanțului.
4. Propunerea direcțiunii și decideră asupra împărțirii venitului curat.
5. Darea absolutului pentru direcțiune și comitetul de supraveghiere pe anul de gestiune expirat.
6. Fixarea prețului marcelor de prezență pro 1911 pentru membrii direcțiunii și a pașalului de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghiere.

6. Alegerea alor 4 membrii în direcțiune pe un period de 3 ani.

Se atrage atențiunea domnilor acționari asupra următoarelor dispozițiuni din statute:

§. 21. al. 2. „Femeile se reprezintă prin plenipotență, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societățile, corporațiunile și institutele prin reprezentanții lor legali, chiar dacă aceștia din urmă nu ar fi acționari“. §. 22. „Numaai acei acționari au drept de vot, cari sunt trecuți ca proprietari de acții în cărțile societății cu cel puțin 6 luni înainte de adunare și cari își depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers, acțiunile lor, eventual și dovezile de plenipotență, la cassa societății, eventual la locurile destinate de direcțiune. Avizul despre depunerea acțiunilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de ținerea adunării“.

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acțiunilor și extradarea documentelor despre depuneri s'au designat resp. au fost rugate institutele: „Agricola“ (Hunedoara), „Albina“ (Sibiu) filiala Lugoj, „Ardeleana“ (Orăștie), „Cassa de păstrare“ (Mercurea), „Cassa de păstrare“ (Săliște), filiala „Crișana“ (Hălmeagiu), „Decebal“ (Deva), „Ustredni banka“ (Pragă) și filiala Viena, „Vlădeasa“ (B.-Huedin) și „Zărândeana“ (Băița).

Brad, la 3 Februarie 1911 st. n.

Direcțiunea.

Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1910. — Mérleg-számla 1910 december hó 31-én.

ACTIVA — VAGYON		Cor.	fil.	PASIVA — TEHER		Cor.	fil.
Cassa — Pénzkészlet		25650	42	Capital societar — Részvénytőke		200000	—
Bon în Giro-Conto la banca austro-ungară și la alte bănci — Osztrák-Magyar Bank és más intézeteknél		4403	33	Fond de rezervă general — Általános tartalék alap		140873	01
Cambii — Váltók	C. 705577 20			Fond de rezervă special pentru pierderi — Külön tartalékalap veszteségek számára		9985	06
Cambii cu acop. hipot. — Jelzálogilag bizt. váltók	„ 405408 —	1110985	20	Fond de penziuni — Nyugdíjalap		19649	21
Obligațiuni asig. cu hipotecă — Jelzálogkölesönök		415419	29	Depozite spre fructificare — Takarékbetétek		1363936	49
Obligațiuni cu caventi — Kötvénykölesönök *)		425593	06	Reescont — Visszeszámitolás		287492	—
Lombard — Előlegek értékpapirokra		3772	—	Diverși creditorii — Különféle követelő számlák		8562	30
Efecte — Értékpapirok		30567	50	Interese transitoare anticipate — Előre vett kölcsönkamatok		40272	30
Imobiliii — Ingatlanok		106000	—	Profit net — Tisztanyereség		57404	97
Mobilier — Felszerelések		4750	—				
Anticipațiuni — Előlegek		1000	—				
Proteste — Óvások		35	14				
*) O parte din ele sunt intabulate. — Ezen kötvények egy része jelzálogilag biztosítva van.				*) Cu dotația din anul acesta va fi a 1 évi dotációval lesz		Cor. 150283-02.	
		2128174	94			2128175	94

Contul Perdere și Profit cu 31 Decembrie 1910. — Veszteség- és Nyereség-számla 1910 december hó 31-én.

PIERDERI — VESZTESÉG		Cor.	fil.	VENITE — NYERESÉG		Cor.	fil.
Interese de reescont — Visszeszámitolt váltó-kamatok		20047	65	Interese dela cambii — Váltó kamatok		67994	57
Interese de depuneri — Betétkamatok		60423	81	Interese dela cambii hipot. — Jelzálogilag bizt. váltó kamatok		262	879
Inter. după fondul de penziuni — Kamtaok a nyugdíjalap után		848	72	Interese dela oblig. hipot. — Jelzálogkölesönkamatok		30710	18
Salare — Fizetések		15233	27	Interese dela oblig. cu caventi — Kötvénykölesönkamatok		40541	83
Bani de cvartir — Lakberek		3328	—	Venit dela efecte — Értékpapirok jövedelme		864	62
Marce de prezență — Jelenléti bárczák		3025	—	Venit dela imobiliilor — Ház- és haszonbérjövdelem		5804	94
Registre, tipărituri, porto, spese de biou, etc. — Könyvek, nyomtatványok, postabér, irodai költségek, stb.		7325	68	Proviziuni — Jutalékok		15620	38
Contribuțiune directă — Adók és illetékek		13458	69				
Dare după depuneri — Betétkamatadó		6052	52				
Amortizare din mobilier — Leirás a felszerelésből		547	—				
Profit net — Tiszta nyereség		57404	97				
		187695	31			187695	31

Brad, 31 Decembrie 1910.

Comșa m. p.,
director executiv — vezérigazgató.

p. pa Ghișa m. p.,
contabil — könyvelő.

Direcțiunea — Igazgatóság:

Vasiliu Damian m. p., Cornel Lazar m. p., Dr. Teodor Pap, m. p. Dionisiu Lida m. p. Ion German m. p. Aron Romau m. p. Ion Cutean m. p.
președinte - elnök. v.-preș. - alelnök.

Nicolau Bedea m. p. Romul Coțoiu m. p. Nicolau Obedeu m. p. Petru Ribaș m. p. Dr. Nicolae Robu m. p.

Comisiunea de supraveghiere — A felügyelő-bizottság:

Subscrisa comisiune de supraveghiere am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele institutului. — A felügyelő-bizottság jelen számlákat átvizsgálván, azokat rendben találta s öszhangzásban az intézet könyveivel.

Brad, 3 Februarie 1911.

Gheorghe Părău m. p., președinte-elnök. Dominic Rațiu m. p. Savu Stănilă m. p. Nicolau Pop m. p. Andron Bogdan m. p. Ion Perian m. p.
On. adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiere în repetite rânduri am ținut seдинțe și scontări convingându-ne pe aceasta cale de administrare corectă a averii institutului. Bilanțul încheiat cu 31 Decembrie 1910 cu un profit curat de Cor. 57404-97 l'am revidat și ne-am convins că e compus pe cele mai solide baze, deci Vă propunem să binevoiți a aproba bilanțul anului 1910 și a da atât Direcțiunii, cât și Comitetului de supraveghiere absolutul. Cu privire la distribuirea profitului curat Vă recomandăm spre primire propunerea Direcțiunii.

Brad, la 3 Februarie 1911

Gheorghe Părău m. p., președinte. Savu Stănilă m. p. Ion Perian m. p. Nic. Popp m. p. Andron Bogdan m. p. Dominic Rațiu m. p.